

Izstaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 12-50 Din

in izposojnice 20—

—

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/2

Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova

ul. št. 54. Telef. št. 34.

Podružnice:

Kazibar, Baravska ul. 1

Tel. št. 22.

Čelje, Aleksandrova c.

—

Račun pri pošti, čekov.

zavoda šte. 11.842.

Ljubljana, 11. junija.

Menadni preobrat v Sofiji je pridelal slovar nepričakovano, toda pozornost opazovalca notranjopolitičnega razvoja v Bolgariji niso ostali prikriti mnogi znaki, ki so oznanjali predstojeto burjo. Treba je imeti jasno pred očmi, kaj je stranka Stambolijskega in s kakimi krepkimi nasprotniki je imela opravka.

Predvsem je bila zemljedeljska stranka Stambolijskega izrazita agrarna stranka, in to jako radikalna. Imela je kot taka prestopiti borbo s meščanskimi strankami, ki so ji bile nasprotne po socijalnih in nacionalističnih političnih smernicah. Stambolijski je spadal med one redke bolgarske politike, ki je resno nasprotoval udeležbi Bolgarske v svetovni vojni na strani nemško - madžarske - turškega bloka. Za svoj možgati nastop se je pokoril v ječi, kar pa mu je po izgubljeni vojni le povečalo slavo in mu olajšalo uspeh.

Stambolijski se je že s svojo agrarno politiko postavil v nepremostljivo nasprotje z mestnim elementom. Toda za borbo sposobni so bili spočetka samo komunisti, zato se je dolgo boril skoro samo z njimi. Nastop Stambolijskega pa je pomenil tudi popoln prelom s dotedanjim bolgarsko nacionalno politiko. Zavržene so bile visokoleteče sanje o bolgarski hegemoniji na Balkanskem polotoku; stranka Stambolijskega je iskreno likvidirala s nacionalno - političnimi cilji predvojnega in medvojnega Bolgarije in se lojalno postavila na stalniše dejanskega stanja. Položaj, kakor ga je ustvaril izid svetovne vojne, naj ostane podlaga bodoče vnanje politike vlad Stambolijskega; iskreno spriznanje s sosedi, zlasti pa z Jugoslavijo, je bil resni cilj voditelja zemjidelcev.

Jasno je bilo, da se nahaja ta politična smer v ostrem nasprotju s vso tradicijo starih bolgarskih političnih strank. Zakaj žalostna resnica je, da je ogromna večina bolgarske inteligence orientirana germanofilske; njej so politični cilji Ferdinanda Koburžana še vedno pravi ideal nacionalnega Bolgara. Resignirani na Makedonijo, pomeni sanje še vedno — narodno izdajstvo.

Prelom s nacionalno tradicijo bolgarske politične javnosti izpred leta 1918. je bil drugi važen moment, ki je nepremostljivo ločil Stambolijskega od onih plasti naroda, ki se danes vse veče nasilnega prevrata.

Najvažnejši pa je tretji moment, to je borba z makedonskimi. Ti slednji so bili slovar vse čas nasprotniki Stambolijskega, toda dolgo vendarle niso stopili v odkrito borbo z njim. Imeli so drugo taktiko; hoteli so si zagotoviti pozicijo v stranki in v njej sami, takorekoč nevidno, določati direktive. Imeli so celo doseglji, da so bili aktivni makedonskimi izvoljeni za poslance v sobranju — kot semljoradniki, vrh tega s nalogo, da s peklenskimi strojem usmrte Stambolijskega... Ko pa je hotel ta brezobzirni voditelj z energično roko napraviti konec propagandi in akcij revolucijonarnih makedonskih organizacij in uničiti to prosluto državo v državi, je napravil Todor Aleksandrov definitivni afront.

In Stambolijski je padel. Za njim stoji le masa kmetijskega prebivalstva, mesta s delavstvom in inteligenco so koper njega. Bilo se je pravzaprav čuditi že prej, kako da je vzdržal tako dolgo in tako dobro. Kajti ne smemo pozabiti, da ima opraviti le s majhnim številom vojaštva, kakor predpisujejo mirovne pogodbe, in še to je plačana milica, povečini kmetom sovražnega duha, na katero se ni moglo zanesiti. Zato je Stambolijski več zaupal svojim zvestim kmetom, ki jih je organiziral v bojne selene garde.

Še vedno ni razvidno, kaj je s Stambolijskim in njegovo protiakcijo. Toda gotovo je, da je položaj za revolucijonarne daleko ugodnejši. Oni imajo na svoji strani večino mestnega prebivalstva v Sofiji in po provinci, očividno tudi prometna in obveščevalna sredstva, in imajo pred vsem trume komitajev, valjev brezobzirne borbe, fanatičnih bojvalnikov. Stambolijski se ne more oprati na drugo, nego na disciplinirani svojih kmetijskih gard. Te so se sicer obnesle, kadar jih je dirigirala vlada, toda kako bodo uspevale zoper ogroženo ofenzivo častnikov - komitajev, valjev, brezkompromisne borbe, fanatičnih bojvalnikov. Stambolijski se ne more oprati na drugo, nego na disciplinirani svojih kmetijskih gard. Te so se sicer obnesle, kadar jih je dirigirala vlada, toda kako bodo uspevale zoper ogroženo ofenzivo častnikov - komitajev, valjev, brezkompromisne borbe, fanatičnih bojvalnikov. Stambolijski se ne more oprati na drugo, nego na disciplinirani svojih kmetijskih gard. Te so se sicer obnesle, kadar jih je dirigirala vlada, toda kako bodo uspevale zoper ogroženo ofenzivo častnikov - komitajev, valjev, brezkompromisne borbe, fanatičnih bojvalnikov.

Minister Ninčič o bolgarskem prevratu

IZJAVE V NARODNI SKUPŠČINI. — TUDI NOVA OBLJUBIA IZVRŠITEV MIROVNIH POGODB.

Beograd, 11. junija. r. Na današnji seji skupščine, ki se je pričela ob 9.30, se je po izvršenih formalnostih oglašil takoj k besedi znanji minister dr. Ninčič in podal sledečo izjavo:

«Gospodje narodni poslanci iz raznih skupin so izrazili željo, naj jim da vlada pojasni o zadnjih dogodkih na Bolgarskem. Gospodje! Lahko Vam izjavim takoj, da nimamo v tem trenutku nobenih podrobnih podatkov, po katerih bi si mogli napraviti jasno sliko o tem, kar se je zgodilo na Bolgarskem v zadnjih dveh, treh dneh. Vemo le toliko, da je ilga rezervnih častnikov s pomočjo vojske in revolucionarnih makedonskih organizacij izvršila preobrat in vrgla sedanjo vladu Stambolijskega. Sestavljena je bila nova vlada s Cankovom na čelu. Kaj se je zgodilo s Stambolijskim, v trenutku še ni znano. Naša javnost sicer s nestrpnostjo zasleduje dogodke na Bolgarskem, potrebna pa je hladnokrvnost in mirno

presojanje razvoja nadaljnjih dogodkov. Novi bolgarski ministri predsednik je bil pri našem poslaniku in mu je izjavil:

1.) da želijo Bolgarska ostati v dobrih odnosih z vsemi, posebno s svojimi sosedi;

2.) da hoče izvršiti vse mednarodne obveznosti.

Gospodje! Tudi mi želimo dobre odnose z Bolgarsko in smo to tudi dokazali, Bolgari pa vedo dobro, kaj morajo storiti, da ustvarijo dobre odnose z nami. Kar se tiče mednarodnih obveznosti Bolgarske, mi je čast izjaviti, da naša država ne bi ostala ravnodušna, ako bi Bolgari kršili mirovne pogodbe. Izven vsakega dvoma je, da bi naša naša država v tem oziru podpora tudi pri svojih prijateljih in zaveznikih. To je, gospodje, kar sem Vam mogel v tem trenutku povedati od dogodkov na Bolgarskem.

Bolgarska revolucijonarna vlada

ODMEVI PREVRATA. — V SOFII JE MIR?

Sofija, 11. junija. r. Nova bolgarska revolucijonarna vlada je sestavljena sledeče:

ministrske predsedstvo in prosveta Cankov, vojna polkovnik Vukov, zunanje zadeve Kristo Kalev, notranje general Rušev, finance Todorov, promet Sakarov, justica Bojan Smilov, socijalna politika in javna dela Stojanov, poljedelstvo prof. Moisev, trgovina Cvetko Belev.

Kralj Boris je v nedeljo sprejel članke novega kabineta v dolgi avdienci. Vodje komunistov so izjavili danes ministru notranjih zadev, da bo njihova stranka napram novi vladi lojalna.

Sofija, 11. junija. p. Bolgarska vlada je izdala komuniké, v katerem zatrjuje, da je situacija vedno boljša. V Sofiji so bile sinoči izredno grandiozne manifestacije. Ogromne množice naroda so vzklikale pred poslaništvom tujih držav. Prebivalstvo pomaga vladi vzdrževati red in mir. Novi upravni uradniki so se nastopili službe. Ministrski predsednik je posetil diplomatske zastopnike, ki so izjavili svoje zadovoljstvo, da se je prevrat izvršil brez nasilja in pretresov. Jugoslovenskega poslanika Radića je prosil Cankov, da obvesti beograjsko vladu, da bo bolgarska vlada spoštovala vse sklenjene pogodbe.

PODPORA KOMUNISTOV.

Beograd, 11. junija. Iz Sofije se poroča uradno: Voditelji bolgarskih komunistov so danes izjavili ministru za notranje stvari, da se bodo držali lojalno.

ARETACIJE ZEMLJORADNIŠKIH POSLANCEV.

Beograd, 11. junija. p. «Avala» poroča iz Sofije: Kralj Boris je včeraj dopoldne sprejel članke nove vlade. Dosej je bilo aretiranih nad 100 semljoradniških poslancev. Mnogi so sbežali v šumo. Aretiranih je tudi mnogo meščanov. Vsi zapor so polni. Ispuščeni pa so bili ministri Radosavljeve vlade, ki so bili prej aretirani.

IZJAVE DUNAJSKEGA BOLGARSKEGA POSLANIKA.

Dunaj, 11. junija. r. Tukašnji bolgarski poslanik dr. Stojlov je izjavil med drugim zastopnikom časopisja glede državnega preobrata v Bolgariji, da je bilo na strani častnikov in inteligence tu-

di vse moštvo. Tudi trije polki, ki jih je imel Stambolijski za lastno varnost v Sofiji, so prestopili k Cankovu. Makedonski revolucijonarji se gibanja niso udeleževali. Carju se ni zgodilo nič takega. V posebnih proklamacijah pozivata car in nova vlada ljudstvo, da ohrani mir in red in izražata nado, da bo nova vlada doželo gospodarsko dvignila.

VZNEMIRJENJE V PARIZU.

Paris, 11. junija. l. V pariških političnih krogih povdarjajo, da bolgarska revolucija ni samo notranja epizoda, temveč je to dogodek, ki lahko povzroči težke mednarodne komplikacije. Če se pomisli, da se je na Balkanu sanetila iskra evropske vojne, vzbuja tem večje prodorke ta dogodek, ki grozi obrniti balkansko ravnovesje.

Neposredna posledica bi mogla biti novo ponovno odpravljanje konferenc. Turčija more dobiti radi germanofilske vlade v Bolgariji nade za možnost vstavitve bolgaro-turškega bloka, ki bi povzročal težke skrbi alijanim državam.

Francosko časopisje mnogo piše o posledicah, ki morejo nastati iz dogodkov v Bolgariji ter povdarja, da je pravi vzrok prevrata odpor makedonskijev sili proti nekemu sporazumu.

VESELJE V BUDIMPESTI.

Budimpešta, 11. junija. p. Iz Pešte se poroča, da je tam veliko veselje, ker je na Bolgarskem izbruhnila revolucija. Zdi se, da je bila Pešta o dogodkih v Sofiji obveščena in da je bila s revolucijonarji v intimni zvezi, ker se v Pešti ve mnogo več kakor kjerkoli drugod.

STALIŠČE PRAŠKE VLADE.

Praga, 11. junija. j. Beograjske vesti o intervenciji glede bolgarskega vprašanja v centrih Velike antante se označujejo tukaj kot pruniranje. Vlada bodo iskale informacije pri jugoslovenski, ker je ona izmed vseh v svojih interesih najbolj prizadeta. V Pragi sledo novim dogodkom brez razburjenja. Jugoslovija naj izrode kot neposredno prizadeta svoje mnenje. Praška vlada je mnenja, da je treba za enkrat še počakati, ker so vesti iz Bolgarije pomanjkljive in se iz njih še ne da razbrati dejanski položaj.

POVRATEK KRALJA FERDINANDA?

Dunaj, 11. junija. l. V tukašnji bolgarskih krogih se govori o možnosti povratka Ferdinanda Koburškega na bolgarski prestol.

Državlјanska vojna na Bolgarskem

OBLAST NOVE VLADE OMEJENA NA SOFIO. — BOJI MED VLAD. NIMI ČETAMI IN KMETI.

Beograd, 11. junija. r. Tu se s nepetostjo pričakuje nove vesti iz Bolgarske. Javno mnenje je po dolgem času spet složno v tem, da mora biti naša vlada v tem slučaju čim najenergичnejša, kor je nevarnost, da bolgarska vlada ne bo spoštovala nemške pogodbe. To potrjujejo vse brzojavke, ki so danes došle z Bolgarske in ki pravijo, da revolucijonarna vlada mobilizira. Beograjski listi zahtevajo, da se naše meje najenergичnejše zavarujejo, ker se glavni stan makedonskijevskih nahaja tik naše meje.

Vesti, ki prihajajo v Beograd, postajajo jasnejše in si ne nasprotujejo več toliko. Danes je jasno, da kljub vestem revolucijonarne vlade Stambolijski ni aretirani, temveč da koraka proti Sofiji z dobro oboroženimi seljaškimi masami. Po vesteh, ki so dospjele danes popoldne, se med Sofijo in Petričem bije ogrožena borba med revolucijonarnimi četami, ka-

tere podpirajo makedonskijevski, in med seljaški Stambolijskega, ki so dobro oboroženi z orožjem in celo s topovi. Potniki, ki so davi prišli v Beograd, pravijo, da je Sofija popolnoma odrezana od ostalega sveta, kor se Cankova ni posrežilo, da razširi svojo vladu preko Sofije. V beograjskem bolgarskem poslanstvu vlada velika zmešajava, kor dobliva le redke vesti o izpremenbi vlade ter so brez instrukcij za nadaljevo delo. Ni še gotovo, ali se bo novi vladi posrežilo preprečiti pohod Stambolijskega na Sofijo.

Beograd, 11. junija. p. Po večernih vladnih poročilih luna akeija seljakov Stambolijskega šimdalje večje uspehe.

Povratak kralja Aleksandra.

Beograd, 11. junija. p. Jutri predpoldne se vrne v Beograd kralj Aleksander. Njegov nenaden prihod se spravlja v zvezo s prevratom na Bolgarskem.

Seja narodne skupščine

RAZPRAVA O IZREDNIH KREDITIH. — FINANČNI MINISTER O NAŠEM ZUNANJEM GOSPODARSTVU.

Beograd, 11. junija. p. Na današnji seji narodne skupščine je finančni minister Stojadinović otvoril debato o izrednih kreditih. Izjavljajoč pred vsem, da se izdatki ne smejo vršiti brez predhodnega kritja, je zahteval od poslancev, da najdajo nove vire za kritje. Bres teh se ne more izvesti niti izvalidski niti uradniški zakon. Ako se davčni zakon ne bo izvedel hitro, se bo uvedel izredni zadeni davek. Vlada bo dalje krepila produktivne sile ter zmanjšala izdatke carine, velike predmetov pa sploh oprostita izdatke carine. (Posl. Moskovljevič: Od tega bodo imeli koristi izvozničarji, ne pa poljedelci.) Izvost se ne sedaj neoprestno veča. (Poslanec Pečić: Zato je draginja vedno večja.) V 4 mesecih smo dobili od izvosa 187 milijonov Din, kar je rezultat nove finančne politike.

Stojadinović je dalje izjavil, da je s svojo politiko trkizirano povisil dohodek ter povdarjal, da je potrebno, da se uradništvo reducira za 80 odst. in da se zmanjša število ministrov. Ko je prišel v ministarstvo, ni našel niti Blerovih dolarjev, niti starih krov, pa je vendar

ojašil dinar. Treba je samo, da se povisajo davki in da se plača dolg pri Narodni banki. Dinar se bo v nekaterih letih vrnil na staro vrednost. Izredne kredite zahteva zaradi tega, ker je moč dinarja oslabiljena, ker je prehrana vojske snatno dražja in ker doklade za uradniške zahtevajo te kredite. Izjavlja, da bo zahteval dvanaestine za junij in avgust. Dolg pri Narodni banki je zmanjšani, kredit v inozemstvu pa nate. Pravi, da so obveznice Blerovega posojila poskočile na 77. Bler zahteva podaljšanje ispisalica za prihodnji obrok, ponuja pa predjem 3 milijonov dolarjev. Jeseni bomo poslali komisijo v Ameriko, ki bo uredila naše dolgove. S tem se bo ojašil kredit.

Nato so govorili Božo Maksimović za Pušanjak proti kreditom. Pušanjak je zahteval finančno avtonomijo za Slovenijo, čod da se za Srbijo mnogo več izdaja kakor za nove kraje.

Jutri ob 9. uri se nadaljuje debata o kreditih. Govorili bodo Kumanudi, Griga, Veljković, Moskovljevič in Sečarov.

Nov Radićev govor

SLABO OBISKANA SKUPŠČINA V ZAGREBU. — HUJSKANJE NA VSE STRANI.

Zagreb, 11. junija. r. Včerajšnja skupščina Radićevе stranke je posetila okoli 8 tisoč ljudi. Radić pa ni govoril o Pašiću, temveč je v obliki parabole hujškal proti monarhiji in svojim pristašem dal nasvete, kako naj izgrajajo najnovjo vladno odredbo glede zastav. Rekel je, da je narodu treba inteligence, zdravnikov, profesorjev in advokatov, ki morajo biti sluge naroda, narod pa jim bodi gospodar. Kraljevina postavlja uradnike, republika pa tega ne stori. Rogal se je, da je v naši monarhiji pop lahko železniški minister (dr. Korošec), zobozdravnik pa vojni minister (dr. Drinković). Finančni odnosi so bili z Madžarsko bolj kakor današnji, ker je tedaj Hrvatska dobivala 44 odst. svojega

denarja, sedaj pa gre vse v Beograd. Hvalil je Anglijo, kjer narod določa davke, pri nas pa ne parlament, temveč vlada. Dr. Goltrovič, ki je podpisal narodni radi zastav, je nazval hajduka Goltroviča in lupeža. Oni činovnik, ki bo narodu vzel zastavo, ne sme od seljaškega naroda dobiti niti kapljice vode niti drobtine kruha. Rekel je, da ni treba poslušati onih, ki so ognjevitelji, temveč one, ki so pametnejši. Hrvatska stvar bo prišla pred Zvezo narodov ter bo zopet treba voliti. Obetal je, da bo jeseni, ko bodo volitve, postavil kandidata v vseh krajih, tudi v Srbiji, Črni gori in Makedoniji in potem potokil Beograd z njegovimi lastnimi centralističnimi batnam.

Pogejanja z Italijo

Rim, 11. junija. Pogajanja italijansko - jugoslovenskih delegacij paritetne komisije za Reko so se danes nadaljevala. Član italijanske delegacije Mazzucco je izjavil v nekem razgovoru, da so v palači Chigi sprejeli izjavo jugoslovenskega zunanjega ministra glede reškega vprašanja z odobranjem. On je prepričan, da bosta Jugoslavija in Italija našli kmalu pot medsebojnega sporazuma.

Pierre Loti †

Paris, 11. junija. l. Včeraj je umrl v Hendaye sloviti francoski pisatelj Pierre Loti.

Pravo ime pisatelja je bilo Joffen Viand. Rojen je bil v Rochefortu dne 14. januarja 1850 iz hugenotske obitelji. Njegovi starši so odločili, da bo mornar. Kot oficir je napravil mnogo potovanj po morju. Najprej je išel del njegovega mornarskega zapisa. Potem je pisal v «Figaro». Njegovi romani, novele in potopisi so polni barv orientalskih dežel in orientalskega neba. Njegove spise preveja neznana melanholija.

Inozemske borze

11. junija.
CURIH. Berlin 0.0070, London 25.67, Newyork 557.25, Paris 35.65, Milan 25.75, Praga 16.58, Budimpešta 0.095. Bukarešta 2.85, Beograd 6.30, Sofija 6.20. Varšava 0.0090, Dunaj 0.007825.
DUNAJ. Beograd 793—795, Berlin 0.85—0.91, Budimpešta 9.95—10.05, Bukarešta 357—359, London 327.50 do 328.100, Milan 3271—3279, Newyork 70985—71135, Paris 4524—4536, Praga 2117—2123, Sofija 791—793, Varšava 0.97—1.03, Curih 12.745—12.775; valute: dolarji 70650—70950, levi 770—774, lire 3237.50—3252.50, dinarji 783—787.
PRAGA. Dunaj 4.60, Berlin 3.65, Rim 157.25, Budimpešta 50.50, Paris 218.25, London 154.25, Newyork 33.80, Curih 609.75, Beograd 37.875.
BERLIN. Dunaj 116.20, Budimpešta 11.72, Milan 3730.50, Paris 2430.50, Paris 5162, London 371.568, Newyork 80.548, Curih 14463.50, Beograd 897.50.
LONDON. Beograd 410—430, Newyork 460.125—468.125, Milan 99.625 do 99.875, Praga 154.50—155.50, Dunaj 325.000—335.000, Sofija 460—430.
NEWYORK. Beograd 112, Milan 464.25, Curih 17.97, Dunaj 0.162.

Kako je bil izvršen prevrat na Bolgarskem

d. Beograd, 11. junija.

Vsa tukajšnja javnost stoji pod vtisom prevrata na Bolgarskem, ki je prišel popolnoma nepričakovano. Domnevalo se je namreč splošno, da je po dogovorih v Nišu nastopila nova doba zблиžanja med obema narodoma in da se bodo ranje zasedane v svetovni vojni, polagoma zopet izlečile. Silijana zmaga Stambolijskega pri zadnjih volitvah v sobranje je se bolj utrjevala to prepričanje.

Priprave za državni prevrat na Bolgarskem so se vršile strogo tajno. Zatočniki so se shajali pri generalu Lazarevu in je bila vlada, kakor se je sedaj pokazalo, o teh sestankih popolnoma neinformirana. Prevrat se je izvršil v trenutku, ko je bil Stambolijski odsoten iz Sofije. Revolucionarni oddelki so v skupinah, 10 — 15 ljudi, vsi v civilnih oblekah, v petek zvečer pričeli korakati proti Sofiji. Zasedli so že ponoči vse javne urade, razven kraljeve palače, ki je bila vso noč močno zastražena. Rezervni oficirji so odšli nato v stanovanja posameznih ministrov, aretirali vse, ki so jih dobili in jih odvedli v hišo generala Lazareva. V soboto, ob 5. jutraj, je bilo mesto že v oblasti revolucionarjev. Pričakovalo se je, da pride do krvoprelitja, kar pa se ni zgodilo.

Ob 10. dopoldne je kralj Boris poklical k sebi univ. prof. Cankova, nato pa je bilo takoj sporočeno novinarjem, da je Stambolijski podal demisijo in da se sestavi nova vlada "narodne koncentracije". Ob 11. je bila že sestavljena lista novega kabineta, ki jo je kralj takoj potrdil in izdal ukaz o razpustu sobranja.

Prvi akt nove vlade je bila proklamacija obsednega stanja po vsej Bolgariji. Sofijski župan je z grožnjo prekega sode sveril protivalstvo k miru. Ob 9. zvečer ni smel nihče več na ulico. Sofijsko prebivalstvo, ki je bilo v pretežni večini sovražno Stambolijskemu, je radostno pozdravilo prevrat. V nedeljo je bilo aretiranih okoli sto uglednih pristavcev Stambolijskega, med njimi več poslancev. Izdana je bila tudi tračica za bivšim ministrskim predsednikom. Vlada je izdala manifest, v katerem naznaja, da želi blagostanje vseh državljanov in njihovo absolutno svobodo v gospodarskem in političnem pogledu. Novi prometni minister Sakazov je takoj ustavil ves železniški promet in pustil preko meje samo simpionski ekspres, ki pa je bil ob meji strogo preiskan.

Protestni shod javnih nameščenecv

Ob ogromni udeležbi se je vršil v nedeljo dopoldne na Krekovem trgu v Ljubljani protestni shod državnih nameščenecv in vpokojencev, ki je izzvenel v en sam mogočni in obupni klic: «Kruha, kruha nam dajte!» Tragični so bili klici tem bolj, ako se pomisli, da so prihajali iz ust onih, za katere je vlada v prvi vrsti dolžna skrbeti, a ravna z njimi še slabše kot mačeha.

Zborovanje, katerega se je udeležilo okoli štiri tisoč javnih nameščenecv in vpokojencev, je otvoril imenom akcijskega odbora predsednik g. Blaž Korošec s kratkim govorom, v katerem je opozarjal na pasivnost vlade napram uradniškemu gibanju in na brskiranje deputacije centralnega akcijskega odbora. Dne 12. t. m. se določijo definitivna navodila za nadaljno postopanje. G. Ivan Makuc je imenoma železničarjev pozival k strogi disciplini in solidarnosti. On, kakor tudi naslednja govornika gg. Mušič in Marn, so podali pretresljive slike bede, ki tare javne nameščenice, katerih socialni položaj bje v obraz vsaki socialni pravičnosti. Kriza je prispela do vrhunca, potrpljenja je konec. Javne nameščenice zanima danes predvsem eno vprašanje, in to je: kruh, kruh in kruh.

Na zborovanju je bila med viharim ploskanjem soglasno sprejeta sledeča kratka in karakteristična resolucija: «Državni nameščenici, železničarji in vpokojenci, zbrani dne 10. junija 1923 na protestnem shodu v Ljubljani, zahtevajo, da vlada takoj ugodi njihovim zahtevam, sicer odklanjajo vsako odgovornost za neizogibne posledice.» Po shodu se je formalni spreved, ki se je pomikal tiho in mirno proti palači pokrajinske uprave, kjer je posebna deputacija izročila velikemu županu na shodu sprejeto resolucijo, nakar se je spreved v polnem redu zopet razšel.

Odprto pismo parlamentarnim klubom in gg. narodnim poslancem! Gospodje poslanci!

Življenjski bol, ki ga bijemo danes javni nameščenici in železničarji je dosegel svoj vrhunec. Draginja je narasla in še narasča, plačo javnih nameščenecv in železničarjev so pa tako nizke, da z njimi ni mogoče več shajati in da morejo vsled tega gladovati njihovi otroci in žene. Radi tega je zmanjšana naša sposobnost za službo v tisti višini in popolnosti, kakor se od nas zahteva. Fizično propadanje javnih nameščenecv in železničarjev ni treba poudarjati posebej in tudi nečemo poudarjati, ker vsak državnik, ki mu je za dobro funkcioniranje državnega aparata, dobro zna, da ostane narod zdrav in sposoben za produkcijo samo tedaj, ako država njej izvršeno delo človeka dostojno in pošteno plača.

Javni nameščenici in železničarji so se

moralni žal prepričali, da vlada popolnoma ignorira njihove potrebe in dela z njimi kot s sužnji. Delo, ki ga vrše ne plača primerno njegovi vrednosti. Proglje in zahteve, ki so jih stavile organizacije javnih nameščenecv in železničarjev, se določno sprejemajo z vodenimi obljubami. Take neizpolnjene obljube diskreditirajo vlado samo v očeh vseh in ni se čuditi, da se oglašajo na vseh krajih naše države odkrito nezadovoljstvo. To nezadovoljstvo širijo državniki, ker nečijo razumeti naravnega človeškega principa, da mora vsak človek jesti, da ohrani življenje. Našo milernost naj pokažejo te številke, ki predložujejo mesečne prejemke v II. drag. razredu. Politijski stražnik samec 10 let službe, mesečno 510 Din, državni uradnik IX. čin. razreda 10 let službe samec 1126 Din, profesor 10 let službe, samec, mesečno 1340 Din; železniški uradnik, 10 let službe, samec mesečno 1236 Din; žel. sluga 10 let službe, samec mesečno 640 Din, kvaficiran stalni delavec pri železnici (obrtnik) 10 let službe, samec dobliva mesečno 819 Din; navaden stalni delavec pri železnici, 10 let službe samec 567 Din; oženjeni uslužbenici dobe razen tega za vsakega družinskega člana dnevno 5 Din delavci pri železnici pa celo le 3 Din rodbinskih doklad. Poduradniki in slugi vseh kategorij državne službe pa so povrvi še maksimirani, tako, da dobi rodbinske doklade le za ženo in po 1 otroka.

Slavni poslanski klub in gg. poslanci! Ako ste res ljudski zastopniki morate sprevideti sami, da se nas sili na umiranje na obroke. Sli se nas, vprašanje pa je, če se nas bode pristilllo.

Ker vse dosedanje prošnje, zahteve in protesti niso imeli nobenega uspeha, se je iz vseh organizacij postavil akcijski odbor, ki si je nadel nalogo rešiti za vsako ceno to gladno maso pogina.

Resolucija, ki je sprejeta 11. in 16. marca na javnih shodih je bila 5. maja tudi predložena vladi in parlamentarnim klubom. Na to resolucijo ni odgovora, razen, če se smatra za odgovor redukcijo uradništva in ker je gotovo direktni odgovor vlade, da se je začelo preganjati zaupnike akcijskega odbora s premeštitvami.

S tem vlada dokazuje, da ne mara slišati obupnega, zadnjega treznega klica nad 200.000 javnih nameščenecv in železničarjev. Ne plašimo se represalij in preganjanj. V klub vsemu stopamo v boj. Naša organizatorična disciplina, naša lačni želodci, lačni želodci naših otrok in žena nas dela silni in nam zagotavlja zmago. Nameravamo protestno stavko, ki se je imela izvršiti 5. maja smo prežili v nadi, da vlada in poslanci kaj ukrenajo. Čakali smo, kaj porečete v narodni skupščini VI. gg. poslanci in vlada.

Dosedaj niste rekli še ničesar! Predložena akcija se bo izvršila v poostreni obliki ako se takoj ne izpolnijo naše zahteve v sprejeti resoluciji.

Vendar pa se še obračamo na slavni poslanski klub in na vsakega posameznega poslanca, da Vam povemo, da umiramo. Mi hramo, počasi pešajo naše moči, bolezen se nas lotevajo, službe ne moremo v redu vršiti. Vi gg. poslanci ste poklicani in izvoljeni za to, da se zavestate naših krivic in naših vprašanj, ki je vprašanje države. Vso odgovornost ako ne storite svoje dolžnosti in ne pritisnete na vlado, da naše delo pošteno in človeka dostojno plača, pade na Vas.

Slavni poslanski klub, cenjeni gg. poslanci!

Stojimo na zadnji postaji. Razumete nas, saj ste poslanci ljudstva v forumu, kjer se reže kruh. Održite nam ga, da bodo sili naši bleli in shujšani otroci, da se opomorejo njihove matere naše žene, da se nasitimo mi, ki delamo državni in za državo. Ne prosimo miloščine, nego kosa, z delom in z znojem zasluženega kruha.

Vaša zasluga bo velika pred državo, naše priznanje Vam bo v plačilo.

V Ljubljani, dne 6. junija 1923.

Akcijski odbor.

„Dr. Jan. E. Krek o ureditvi jugoslov. države“

Pod tem naslovom je priobčil «Slovenec» 5. novembra 1918 uvodnik, ki je baš danes, ko klerikalci kakor besni napadajo vse, kar je jugoslovenskega, veieaktualen. Baš tudi on nam dokazuje, da so današnji klerikalci svojega velikega učitelja izdali in zatajili. Nevredni so, da se razglašajo za njegove učenice.

Značilnejše izmed njegovih misli so naslednje:

«Vsi hočemo biti en narod, združeni v eni državi...»

Mislím, da bi bilo treba ustvariti močan centralni parlament.

Pokrajine morajo biti urejene brez ozira na dosedanje državne in deželne meje na čisto zemljepisnih in gospodarskih načelih po prometni težnji in gospodarskem značaju zemlje...

«Vse to je potrebno, da se ustvari en narod, ena država...»

«Vse to je potrebno, da se ustvari en narod, ena država...»

«Vse to je potrebno, da se ustvari en narod, ena država...»

Ljubljanskemu prebivalstvu

V dne 4. do 6. avgusta se vrši v Ljubljani glavna skupščina «Jugoslovenskega novinarskega združenja». Odveč bi bilo, da bi poudarjali omen te skupščine, saj je slehernemu znano, kako važno mesto zavzema časnikarstvo v javnem življenju, političnem, kulturnem, gospodarskem itd. Ravno meseca avgusta in septembra se vršijo v Ljubljani prireditve, ki so za napredok naše pokrajine izrednega pomena. Naj omenim predvsem tretji velesojem, ki bo zopet pokazal razvoj našega gospodarstva. V dne 4. ko se vrši skupščina časnikarjev, se bodo zbrali v naši Ljubljani ne le zastopniki časnikarstva brez razlike strank, poretiti bodo naše mesto tudi češkoslovaški in poljski novinarji, da v skupnem delovanju s svojimi jugoslovenskimi tovariši razpravljajo važna stanovska vprašanja. Važno je to bivanje tolikih zastopnikov javnega mnenja pri nas. In zaradi tega moramo storiti vse, da pripravimo našim gostom čim bolj prijetno bivanje v Ljubljani. Po dosedanjih prijavah moramo računati na približno 150 udeležencev. Obračamo se do ljubljanskega prebivalstva s prošnjo, da po svojih močeh podpro delo ljubljanske sekcije JNU, kateri je poverjena naloga, da organizira vse priprave za glavno skupščino. Treba nam bo prenočišč. Zaradi tega prosimo ljubljansko prebivalstvo, da stavi razpoložljive sobe na razpolago. Prijave je nasloviti na naslov: Anton Zobeč, tiskovni referat pokrajinske uprave.

Pripravljalni odbor.

Politične beležke

✚ Povratek črnogorskih emigrantov. Oni Nikolini perjaniki, ki so niso mogli sprjazniti z novimi razmerami, z ujednitvjem Črne gore z ostalo Jugoslavijo, so sedlišli Nikolij v Italijo in od tam so rovarili proti svoji domovini. Vzdrževala je izdajalce Italija, ker je mislila, da bo imela od njihovega dela kakor korist. Sedaj je pa Italija zaprla blagajno. Samo tako se more razlagati dejstvo, da se je vrnilo v Črno goro nekoliko perjanikov, ki izjavljajo, da so se šele po poslednjih volitvah prepričali, da je narod v Črni gori zadovoljen z ujednitvjem in da se zato tudi oni odrekojo vsakega dela za odcepitev Črne gore.

✚ Župan dr. Perič pod klerikalno kuratelo. «Slovenec» priobčuje poziv tajništvo kluba obč. svetnikov SLS, da naj se vsi, ki imajo «kako željo ali pritožbo na ljubljansko občinsko upravo», zglašajo med govorniko uro kluba SLS v katoliški tiskarni. Z drugimi besedami povedano: G. župan dr. Perič, ki je postavljen in plačan zato, da sprejema želje in pritožbe na ljubljansko mestno upravo, je postavljen pod kuratelo SLS, v katoliški tiskarni se je etablierala magistratna postranska vlada, ki hoče biti glavna magistratna instanca. Zlasti naj bo katoliška tiskarna zatočišče denunciantov proti magistratnemu uradništvu, katerih šef ni več očividno mestni župan, marveč kanonik Zgaga. Če bo šlo tako naprej, bodo vodili klerikalci ljubljanskega župana dr. Periča še po ljubljanskih ulicah kakor medveda z verigo v nosu.

✚ Delovanje slovenskih poslancev v Rimu. Poleg govora poslanca dr. Stangerja ob priliki proračunske debate v rimski zbornici so slovenski poslanci izpolnili svoj trud z več nujnimi interpelacijami. Na interpelacijo v zadevi izmenjave kron je dr. Stanger dobil zaodrlo, da se bo vprašanje rešilo še tekom junija. Vložene so bile še interpelacije zastran postopanja proti mlekarji v Hrušici, zastran zapostavljanja slovenskega jezika pri sodišču v Gorici, nadalje v zadevi postopanja glede vojnega materijala, v zadevi občinskih hranilnic, zasnovanih na podlagi avstrijskega štata, z ozirom na to, da se je sedaj italijanski zakon raztegnil tudi na nove pokrajine.

✚ Fainozno je nastopno modrovanje blokaških listov: Ako se volitve izvršijo že v avgustu, kakor se govori, je treba vprašati samo, kaj bo s Pribečičevo grupo. Gospod Pribečič bi s svojo grupo pač stopil v radikalni klub ali pa bi bil njegov pendant, ki bi krenil na volitve proti demokratskim levčarjem in proti Radicu. Mogoče je tudi, da Pribečič

ne pride v korbomacijo, to pa tedaj, ako se uresniči radikalna nada, da pridobijo zase muslimanske, slovenske in hrvatske odličnike in da nato razširijo radikalno stranko po vsej državi ter tako ustvarijo narodno državno stranko. Brez Pribečičeva — kakor vidite — ni ničesar: blokaži ga ne morejo pogrešati niti v svoji glori, niti v svojih famoznih pomiljadah.

Prosveta

Ljubljanska drama

Torek, 12.: Zaprt.

Sreda, 13.: 2 X 2 = 5. Premijera. A.

Ljubljanska opera.

Torek, 12. ob 19.30.: «Luzia». C.

Sreda, 13. ob 19.30.: «Zrnjski». B.

Ljubljanska opera. Charpentierov muzikalni roman «Luzia» je mogočna himna ljubezni, svobode, mladosti ter ponosa na večno krasni Pariz. Težak umotvor je za izvajalce in poslušalce lahko smoposni, da imamo «Luzio» na repertoarju v toli okusni izvedbi. Ta prava pomladanska opera je prišla lani v pomladi prvič na naš oder ter se nam je vrnila znova v pomladi. Mojska orkestracija, divna deklamacija, razkošna melodika «Luzia» je lekrum umotvor, doživljena in prečutena po njenem skladatelju, ki je hkratu njen pesnik. Ravnetelj Rukavinski se je tudi v petek videlo, s kako naslodo je uprizoril in dirigiral to ritmično in melodično tako zanimivo pestro, čisto genialno enostavno in vendar tako bujno in razkošno delo. Uspeh je bil zopet popoln. Toda opera se mora čuti večkrat, da se razkrijejo vse lepote in duhovitosti. Gospodniha Z. Zikova odgovarja uprav idealno naslovni vlogi; njen glas in njena pojava ju usposobljajo za to velikanstvo in naporno partijo naravnost odlično. Izvrstna igralka je, ki prinasa dramatične in strastne scene z vrelim čustvom in pristnim temperamentom. Arjo v III. dej. je valilo neznanj nezgod zapela prekrasno in bila v IV. dej. velika v igri in spevu. Julij, g. Sowilek je izborna kreacija; v igri energičen in vroč, v petju inteligenčen in močan. Gotovo ena njegovih najboljših partij. Nov je bil letos oče Luizin, gosp. Botetto, umetnik v tonu, igri in gest. Svojo partijo je doživljal in bil zlasti v zaključnem dejanju močster v pevskem in igralskem oziru. Ga. Rewiczewa, ki predstavlja tudi starke prav realistično, je bila prav dobra mati, v III. dej. pa posebno efektna. Vse priznanje gre vendarjzenemu g. Zupanu, ki je stal v II. in III. dej. na vršini. Lani pa smo imeli dosti boljšega «kralja norcev in tudi med šiviljami smo občutno pogrešali dvoje lanskih solistic, dasi je gđ. Korenjakova kot Irma prav vrla. Koncem I. dej. je nedostajalo pravega občutja noči, in lampi z zelenim senčnikom sredi poltemne sobe bi bila umestnejša. Zbor izvrsten, orkester odličn. Gđ. Zikova, g. Betetto, ga. Rewiczewa in g. Sowilek so prejeli šopke in vence ter jih je občinstvo po vsakem dejanju opetovano klicalo pred zastor. Skratka: zopet velik umetniški uspeh, ki nam ponovno uprav nazorno predložuje umetniško potenco naše opere.

✚ Nedeljske nogometne tekme. (Glej tudi prilogo.)

Zagreb: Prvenstvene: Viktorija : Croatia 0 : 0, Derby : Amaterji 3 : 1, Slavija : Poštari 4 : 1, Penkala : Zagreb 3 : 2, Železničarji : Slaven 2 : 0, Atena : Union 12 : 1.

Beograd: Jugoslavija (Beograd) : Gloria (Arad) 3 : 1.

Subotica: Bačka : Somborski sportni klub 3 : 0.

Praga: Prvenstvena tekma med Slavijo in Sparto je končala z zmago Spar-te s 6 : 4 (3 : 3). Skoraj do odmora je Slavija imela vodstvo s 3 : 2.

Dunaj: Včerajšnje prvenstvene tekme v prvem razredu niso mnogo izpremenile prvenstvene tabele. Amaterji, ki so po svoji zmagi v sredo nad WAC. s 3 : 0, dosegli prvo mesto, imajo po nedeljski tekmi med Rapidom in Wackmark, ki je ostala z 1 : 1, neodločena, enako številno točk kot Rapid, ki pa je igral eno tekmo manj kot njegov rival. V nastopnem izidi: Wacker : Rapid 1 : 1 (0 : 0).

Sportklub : Hakoah 1 : 1 (0 : 1), Simmering : Rudolphshügel 3 : 1 (2 : 0). II. razred: Slovan : Nicholson 4 : 4 (4 : 1), Germania : Bewegungsspieler 0 : 0, Bewegung XX : Sportfreunde 4 : 1 (3 : 0), Cricheter : Rennweg 4 : 1 (0 : 1), Plönnitz : Neubau 3 : 3 (2 : 2), Ostmark : Donaustadt 3 : 0 (0 : 0), s to zmago si je Ostmark zajamčila, da pride v I. razred. Sturm 07 : Sturm 14 1 : 0 (0 : 0).

Prošlo sredo je Slovan premagal Wiener Sportfreunde z 2 : 1. Čeprav mora Slovan igrati še dve tekmi, se mora vendarle smatrati kot prvak II. razreda južne skupine, vsled tega pride kakor Ostmark v I. razred.

Augsburg: V semifinale za južnomem škri pokal je S. K. Bayern (Monakovo) premagal Turnverein Augsburg s 3 : 2.

Göteborg: Reprezentanca Švedske je v nedeljo premagala avstrijsko reprezentanco s 4 : 2. Pri odmoru je stala tekma z 2 : 1 za Avstrijo. Gola za Avstrijo sta zabila Swatosch in Wieser. Po odmoru so bili Švedi v premoči ter zabili še tri gola.

Berlin: Finale tekma za prvenstvo Nemčije je prinesla Hamburger Sportvereine lepo zmago nad Union (Ober-

schönswalde) 3 : 0 (1 : 0) ter s tem naslov nogometnega prvaka Nemčije.

Grazer Amateure Sportklub, Graz : S. K. Primorje. Po daljšem presledku gostuje zopet v Ljubljani prvorazredno graško moštvo. Amaterji so že večkrat gostovali v Ljubljani z uspehom. Odlikuje jih njih fair-igra. Moštvo je sedaj v najmočnejši postavi, ker igra pri njih nekaj bivših igrancev S. K. Sturma, med njimi znani reprezentančni branilec Sinkowitsch. Pa tudi njih vratar je izbozen. Amaterji nastopijo kompletni. Tekma se vrši na igrišču S. K. Primorja, Dunajska cesta te prične ob 18.30 (6.30 popoldne). Predprodaja vstopnic v trafikah Sever, Selenburgova ulica. Članske in dijaške vstopnice samo v predprodaji. — V soboto so Amaterji igrali v Mariboru proti tamošnjemu Rapidu. Tekma je ostala neodločena z 2 : 2.

Klubska prvenstva liriije na 100 m. V odmoru nedeljske nogometne tekme liriija : Maribor sta se vršila predteka za klubska prvenstva liriije na 100 m. V prvem predteku so prišli na cilj 1. Stepišnik, 2. Perše, 3. Svetlič, v drugem pa 1. Bened, 2. Welbl II. Finale se vrši prihodnje nedeljo.

Sokolsiivo

Sokola I v Ljubljani velika javna prireditev z nastopom vseh telovadnih oddelkov, s popoldansko in večerno ljudsko zabavo s sodelovanjem vojaške godbe pod vodstvom kapelnika dr. Corrina in društvenim orkestrom se vrši v nedeljo dne 17. junija. Opozarjamo že danes na to vse člane in jih vabimo na živahno sodelovanje.

Sokol I v Ljubljani prične izdajati svoj glasnik «Naš sokolski dom», da pospeši delo v oddelkih in obvešča redno brate in sestre ter širi krog svojih društvenih prijateljev o svojem delu in naštrih, česar vsega ne more objaviti v skcer naklonjenem dnevnem časopisu. Vse prijatelje, ki žele da se jim pošilja vestnik prosimo, da javijo to odboru na Trg Tabor.

«Sokolski Dom» v Ljubljani (Narodni dom) ima svoj ustanovni občni zbor v petek, 15. t. m. 1923. ob dvajseti ur sverčer v Savernih prostorih v Narodnem domu z dnevnim redom: 1. poročilo pripravljalnega odbora, 2.) sprejem pravil, 3.) volitve, 4.) slučajnosti — Pripravljalni odbor.

Sokol v Preserju pri Borovnici odprti v nedeljo 1. julija svoj preprotni, z mnogimi težavami dograjeni dom. Opozarjamo na to vsa bratska društva in vse ljubitelje narave, da po leto ta dan v vrnouje Krma, kjer se jim nudijo krasni izleti, celo višje ture in vseze zabave s srečolovom, godbo in plesom. Zveze vlakov so kaj ugodne, po možnosti vozi morda tudi poseben vlak, natančnejši spored še sledi. Zdravot!

Objave

✚ Književna tombola Jugoslovenske Matic. Sesta, sedma in osma številka književne tombole so 50, 76 in 54. Te nove številke pridejo v poštev samo pri kvaterni, ne več pri terni. Da je dobitkov manj kot reflektantov je popolnoma jasno in naj občinstvo lojalno prizna, da nudi književna tombola več kot druge tozadevne prireditve. Tako, ko pridejo vse prijave tudi z dežele, na katere se čaka sedem dni, se izvrši žrebanje med nosilci poslatih kart. Kdor pri tem ponovnem žrebanju izpade ima pravico do nadaljnje igre. Vodi pa evidenco nad kartami ali pisarna Jugoslovenske Matic, ali pa, če se mu karta vrne, reflektant sam. Ne vrne pa se nobena karta brez izredne zahteve. Kdor sedem dni po prijavi dobitka iste ga ne sprejme, naj smatra svojo karto kot izpadlo, vendar v tem smislu, da igra naprej. Pri prihodnjih dobitkih ima jo te karte prednost.

✚ Nabiralnih pol, katere je razposlal odbor za prenos judenburških žrtve, nekateri gg. nabiraleci vkljub večkratnim opominom do danes še niso vrnili. Ker odbor likvidira in mora javnosti predložiti račun, nujno prosimo vse posestnike nabiralnih pol, da jih nepreklono vrnejo — tudi prazne — do dne 20. junija 1923. Proti onim, ki bi pol ne vrnili odnosno ne vpotali nabranih zneskov, ali drugače ne opravičili tamodu, je odbor prisiljen uporabiti zakonita sredstva. — Odbor.

✚ Klub J. n. a. iz Italije ima danes dne 12. junija ob 20. uri II. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1.) predsednikov nagovor; 2.) čitanje zapisnika; 3.) poročilo odbora; 4.) kongres Zagrebu; 5.) poročilo šestnega razsedu; 6.) poročilo revizijskega odbora; 7.) volitve ferialnega odbora; 8.) slučajnosti. Udeležba obvezna. — Odbor.

✚ Društvo upokojenih javnih nameščenecv za Slovenijo v Ljubljani bo ime lo izredni občni zbor v četrtek dne 14. junija ob sedmih zvečer v restavraciji pri «Mraku» na Rimski cesti.

✚ 1000 Din nagrade! Dne 24. maja mi je nekdo na postaji Celje v vlaku pomotoma vzel paket, v katerem sta bili 2 trgovski knjigi, 2 indekss, 5 kovsov krede in 10 blokov. Knjige je izgovoril neki knjigovodja, ki ima večjo rodbino, a je s tem uničen sam in uničen njegova rodbina. Knjige so izredne važnosti, za najditelja pa brez vrednosti. Zato se dotičnik uljudno prosi, da pošlje knjige po povzetju ali na upravo «Jutra» ali pa na lastnika: Ferdo Lamer, Zagreb, Nova cesta 36.

Domače vesti

* **Dr. Mirko Korolija o jugoslovenskem nacionalizmu.** Včeraj zvečer je imel znani pesnik dr. Mirko Korolija, predsednik direktorija Orjuna, v nabito polni areni Narodnega doma v Ljubljani predavanje o jugoslovenskem nacionalizmu. Naglašal je, da nacionalistično gibanje ni nikako posnemanje ali pa izrodek fašizma, ampak popolnoma pristen izraz jugoslovenske nacionalne psihe. Svoje predavanje je pričel s sledečimi značilnimi besedami: Jugoslavija je podobna ženi na poročni, ki ima roditi novo, zdravo bitje, v katerem bo dejanski utelešeno naše s hektobami žrtve priborjeno ujedinjenje. Krvave poljane, posejane s grobovi, so podobne hieroglifom, ki vpijejo: Čuvajte jedinstvo! Po predavanju, ki je izvalo med navzočimi viharo odobravanja, je dr. Korolija kot predsednik direktorija Orjuna odlikoval s Zelenim znamenjem inž. Ferda Kranjca, Stanka Znidaršiča in Miho Čopa, nakar se je ob prisrčnem slovesu vrnil v Split.

* **Spomenik J. J. Strossmayerja.** Odbor za postavitev spomenika J. J. Strossmayerju se je obrnil na kiparja Ivana Meštrovića z vprašanjem, če bi bil voljan izdelati ta spomenik. Gosp. Meštrović je v principu pristal.

* **Zborovanje javnih, železniških in poštinskih namestencev** se je v nedeljo sočasno s ljubljanskim vršilo tudi v Zagrebu. Prisostvovalo je okrog 800 oseb. Nastopilo je več govornikov in sprejeti sta bili dve resoluciji, ki poudarjata stanovsko solidarnost, zahtevata takojšnjo izboljšanje gnetnega položaja in pozivata krajevne organizacije, da osnujejo akcijske odbore.

* **Proslava treznosti.** Srbi, med katerimi je treznostna ideja zelo razvita, so sprožili misel o proslavi treznosti. V to svrhu so priredili spomlad v Beogradu veliko manifestacijo za treznostno misel s sprevedom po mestu, v katerem je mladina nosila napise, s katerimi se pozivljajo na boj proti alkoholu, na delo in k vmagi treznosti. Pri nas se bo vršila proslava treznosti dne 24. t. m. s predavanji zdravnikov o alkoholizmu.

* **Poskus atentata na Zanella?** Sušički «Primorski novi list» prinaša sledečo senzacijo: V noči od ponedeljka na torek je odplul motorni čoln iz Reke s petimi fašisti proti Malinski na otoku Krku. Ker se je tu nahajala obitelj bivšega reškega predsednika Zanella, je verjetno, da je ekspedicija odplula na otok v nameri, da se sreča s Zanella. Toda ekspedicija je bila slabo informirana ter je dospela v času, ko je Zanella s svojo družino že odpoval proti Zagrebu. Naše oblasti so bile takoj obveščene o poskusu atentata in o ekspediciji reških fašistov ter so zasledovale motorni čoln. Do torka popoldne pa se čoln ni vrnil na Reko, iz česar sklepajo, da se je po neuspehu svoje ekspedicije napotil napram italijanski obali otoka Cres.

* **Divjaški napad na prof. Šišića.** Nedavno je znani jugoslovanski zgodovinar zagrebški vseuč. profesor dr. Šišić predaval na beograjski ljudski univerzi o hrvatskem državnem pravu. Povedal je pri tem tudi resnico, da je bilo to državno pravo v zgodovini dostikrat le fiktivno, krpa papirja v rokah Nemcev ali Madžarov. Blokaši so prof. Šišića zbog tega po svojih listih prostaško ingrdili kot «veležidajnika». Nadebudna blokaška omladina, ki se zbira v tkzv. «Hanao», se ni zadovoljila s tem. V petek popoldne so blokaški dijaki pričakali prof. Šišića, ko je šel na univerzo, ter so ga obmetali z gnjilimi jajci in pretepli s palicami. Trezni dijaki so morali obče spoštovanega učenjaka rešiti iz rok podivjanih mladih blokašev. Včeraj so slušatelji zgodovine na zagrebški univerzi priredili prof. Šišiću ovacije ter objavljajo v novinah protest zoper nedostojno kampanjo proti velezaslužnemu hrvatskemu historiku.

* **Meja z Rumunijo.** Med našo in rumunsko vlado je prišlo do sporazuma, da se čim prej reši definitivna meja v Banatu. V dosedanjem delu mešane komisije se je opazilo, da osebni odnosi med delegati delajo velike ovire naglemu postopanju. Zato sta naša in rumunska vlada sklenili zamenjati nekatere delegate mešane komisije.

* **Komunistični kurir.** Komisariat obmejne policije v Belem Manastiru je aretirat Jurja Horvata, mizarskega delavca, rodno iz Velikega Sombota na Češkoslovaškem, v momentu, ko je ta poskušal brez potnih dokumentov skrivaj prestopiti državno mejo. V neki torbi je nosil Horvat veliko brošur komunistične propagande vsebine in je tudi priznal, da je bil poslan zato v našo državo, v prvi vrsti v Vojvodino, da razširja komunistično propagando. Poslan je v Beograd.

* **Upravno sodišče v Celju.** Vest, da začne upravno sodišče v Celju posloovati s 1. julijem, se potrjuje. Predsedstvo je naročilo te dni Mestni hranilnici, kjer bo nastanjeno upravno sodišče, vse potrebne adaptacije, ki so že v teku.

* **Iz državne službe.** Kakor nam javljajo «Službene novice», je vladni svetnik pri pokrajinski upravi za Slovenijo dr. Ignacij Rutar imenovan za direktorja poštnega čekovnega zavoda v Ljubljani. Nadalje so imenovani: Ante Gospodetič za inšpektorja drugega razreda pri inšpekciji dela v Mariboru,

Krešimir Korošek za računskega revidenta pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani in Novica Pejanović za pisarja 3. razreda pri inšpekciji dela v Mariboru. Trajno so upokojeni: načelnik v ministrstvu za socialno politiko dr. Gjorgje Radulović, inšpektor v istem ministrstvu dr. Aleksander Primožič in računski revident Fran Herg pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani.

* **Odlikovanje.** Gospod Viktor Merlak v Ljubljani je bil za zasluge, ki si jih je pridobil povodom ustanka v Bosenski Krajini pod vodstvom blagopokojnega kralja Petra I. osvoboditelja v letih 1875—1876, odlikovan s srebrno vojaško svetinjo Karagjorgjeve zvezde.

* **Vojaška zahvala ljubljanskemu gledališču.** Povodom vojaške predstave «Hasanaginica» v ljubljanski drami je poslalo poveljstvo Dravske divizijske oblasti gledališki upravi sledeče pismo: «Vojaška predstava dne 8. junija «Hasanaginica» v dramskem gledališču je tako po vsebini kakor po dovršenosti uprizoritve na vse prisotne vojske napravila najgloblji vtis, kar se je tudi pokazalo v burnih izrazih odkritega in hvaležnega priznanja med predstavo samo. Z največjo napetostjo in razumevanjem so sledili vojski razvoju dogodkov ter so bili zlasti o tragični usodi junakinje drame, vzorne žene in matere Hasanaginice, globoko ganjeni. Razven okolnosti, da se je predstava vršila v izvirnem besedilu, je njen učinek pripisovati v prvi vrsti brezhibni in dovršeni igri, za katero Vas prosim, da vsem igralcem in igralkam izrazite najiskrenejšo zahvalo celokupne ljubljanske garnizije. Topla hvala tudi gledališki upravi, katere se je že vdrugič v tej sezoni spomnila naših vojakov in jim omogočila poset naših gledališč».

* **Zanimivo predavanje** bodo imeli ljubljancje te dni. V Ljubljani se namreč mudi znani francoski psihist prof. dr. Evgen de Gyn, ustanovitelj psiholoških institutov v Pragi in Bukaresti, ki že leta in leta raziskuje psihične pojave, znane pod imeni telepatija, sugestija, hipnoza itd. Na svojem predavanju, ki se bo vršilo v srbohrvaščini in katerega kraj in čas še objavimo, hoče dr. de Gyn vse te psihopatološke pojave znanstveno pojasniti s pomočjo številnih eksperimentov, ki jih bo istočasno izvajal.

* **Celjski aprovizacijski odbor** bo storil mestnemu prebivalstvu veliko uslugo, ako skliče čimprej celjske mesarje ter z njimi določi primerne cene za meso. Izključeno je, da bi bila živina ravno v celjskem okraju tako prvostarna, da bi se smelo pri kilogramu mesa povzvišati cene za 4 do 5 dinarjev višje, kakor so v Mariboru in Ljubljani. Za srednjo kvaliteto se zahteva v mesnicah 29 dinarjev; ako si pa revni Celjani privoščijo kak boljši kosček, mora plačati najmanj 35 do 38 dinarjev. Gospodinja celo trdi, da imajo krave mnogo takih kosov. Javnost zahteva od kompetentne oblasti primerne intervencije in zaščite.

* **Protest zagrebških železničarjev.** Zveza jugoslovanskih železničarjev je pri prometnem ministrstvu vložila protest, ker so se volitve v bolniško blagajno za področje zagrebške direkcije izvršile brez obvestitve interesirane oseba, tako da se volitev ni udeležilo nad 80 % upravičencev. Železničarji zahtevajo ponovne volitve.

* **Brzojavna pristojbina za Rusijo** znaša iz Jugoslavije 13,5 zlatih centimov za besedo po kurzu 1 zlati frank je 20 Din.

* **Revolucija radi levov.** «Slovenec» je svojim bralcem v nedeljo v 12. vrstah poročal, da je vest o revoluciji v Bolgariji borzni manevar, ker je bolgarski lev v Curihu preskočil dinar.

* **Zmešnjava radi letala nad Beogradom.** V nedeljo popoldne je nad Beogradom krožil aeroplan. Radi dospevanja joht in kontradiktornih vesti so ga Beograjčani smatrali za bolgarskega. Vzemirjenost pa se je podelila, ko so na mesto začele leteti množice letakov z reklamno beograjskih trdk iz novega aerokluba.

* **Parcelacija hriba pri sv. Jožefu v celjski okolici.** Mestna občina celjska namerava svoje posestvo na Jožefovem hribu parcelirati ter parcele prodati interesentom, ki bi v bodočem roku morali postaviti na pridobljenem zemljišču vile. V to svrhu se je vršila na licu mesta že komisija in se izdeluje sedaj od strokovnjakov parcelacijski načrt, ki bo te dni gotov. Ker je stavbeni prostor v bližini mesta ter ima krasno in zdravo lego, pričakuje mnogo kupcev, vsled česar so zainteresirani že sedaj opozarjajo na nameravano prodajo parcel.

* **Za dolenske Toplice.** Petkova «Prager Presse» je prinela spis Fr. Šukljevega «Star šudotvoren vrelce», v katerem priporoča Češkoslovakom Dolenske Toplice. Šuklje omenja zgodovino te zdravilne kopeli, ki je morda ena najstarejših v Evropi. Prvič se imenuje v zgodovini l. 1228 kot last grofa Henrika istrskega. Terme so potem prešle v posest kranjskih Auerspergov; sredi 17. veka je knez Ivan Aukard Auersperg zavel močan vir, ki se zato še danes zove «knežji vrelce». Šele 1767 je knez Henrik Jožef zgradil grad, ki stoji še danes. L. 1912 je radijski institut na Dunaju dognal, da je voda dolenskih Toplic bogata radija, da je močnejša nego voda v Ga-

steinu, zlasti ker vsebuje več nifona. Dolenske Toplice so zdravilne za protin, revmo, ischias, ženske bolezni in moško oslabelost. Češki zdravnik je na kupul Auerspergov grad in ga sijajno prezidal po načrtu odličnega slovenskega arhitekta prof. Plečnika. Grad se je izpremenil v sanatorij, zdravilišče in druga poslopja služijo gostom. Šuklje vabi Češkoslovake v Toplice, kjer je danes poskrbljeno za vso udobnost sredi prijazne okolice.

* **Iz Kočevja nam poročajo iz demokratičnih krogov:** Izvenkočevski javnosti s ozirom na obscurni dopis v «Slovenec» «Iz Kočevja» v poljansko: Nihče ni «likvidiral» in tudi ne misli na to, najmanj pa «zadnji demokratje». Se dolgo ne! Napovedana usoda najbrž dokaj prej zadene prosulega pisca. Ni vsakogar stvar slatihi naziranje s tedenskim perilom; in je bil pač spet enkrat der Wunsch der Vater des Gedankens. Pravtako je gladko izmišljeno, da se je udeležil sokolski naraščaj prireditve, ki je bila notabene izključno družabna in nestranskaraka, kar pisca lahko potrdi i somišljenik, ki je bil navzoč in kar se je sicer tudi izrecno poudarjalo; zato tudi ni bilo govora o politiki, obč. volitvah in slitnem. Dobro znani pisec ali njegov avtor je torej slabo prisluškoval in povrh silil travo rasti. Bodi njemu in opodi povedano mimogrede, da vsakdo svobodno vzdržuje one družabne stike, ki mu prija — ne da bi koga vprašal za dovoljenje; kakor se nasproti n. pr. drugi najmanj ne vznemirjajo niti ne zanimajo za to, kje, s kom in kako so prebili on in drugi ta ali oni dan. Tisto o prvi vijolini pa je pre otročje — navno — gotovo je ne bo igral pisec in še kdo drugi; a kleveta o zlahtni kapljici in nočnem rajanju ne sega do višine našega preziranja. Tako in podobna medizanca je pač stvar okusa, gospodine «Kočevar». Sicer pa slovnico za 1. razred v roko!

* **Pisma iz Amerike.** Poštno ravnateljstvo v Zagrebu je prejelo tamkajšnji poljičji, da je poštni uslužbenec Mijo Sabljarić odprl več naravnih pism, ki so prispela iz Amerike. V dveh odprtih pismih so bili priloženi dolarski bankovci. Sabljarić je bil pri odpiranju pism zasačen ter sodišču izročen.

* **Vaška Romeo in Julija.** Iz Slatine v Slavoniji poročajo: V Čeralji pri Slatini je bil vodja orožništva Crnogorec Mirko Mandić. Seznanil se je z 20letno Marijo Schweizer in zaljubljenca sta sklenila, da se vzameta. Toda Marijin brat Josip je ugovarjal, ker je bil Mandić Crnogorec. Pred 6 meseci je bil Mandić premeščen v Vinkovce in skoraj vsak dan je pisal Josipu Schweigerju, naj mu dovoli, da vzame Marijo za ženo. Toda Josip ni dovolil. V torek je prišel Mandić osebno v Čeraljo prositi brata Marijinega. Ker ni dosegel ničesar, je Mandić ustrelil Josipa. Nato je šel k Mariji in ji povedal, kaj je storil. Marija se je oblekla v poročno obleko in se zakrila s pajčolanom. Potem jo je Mandić z dvema streloma usmrtil ter končno ustrelil še samega sebe. Zapustila sta pismo s prošnjo, naj ju polože v skupni grob.

* **Roman misteriozne Grkinje,** o kateri smo že svojočasno poročali, ko so jo našli zvezano v sami sraciji ob železniški progi pri savskem mostu v Beogradu, se bliža svojemu koncu. Po policijskih poizvedbah je Elizabeta Kotar, rodno iz Lublina na Poljskem in je prišla za časa svetovne vojne v Lerin na Grškem, kjer se je poročila s nekim grškim obmejnim oficirjem. Vsled večnega prepira s svakinjo je končno zbežala v Korčo v Albaniji, kjer je vstopila v službo pri italijanskem konzularnem agentu. Ko je okradla več ljudi in osedela par mesecev v zaporu, je odšla na potovanje in ravno pri Beogradu je obupala popolnoma ter se je sama slekla in zvezala, potem pa povzila vse praške, ki jih je ukradla še pri italijanskem konzularnem agentu v Korči. Od praškov se je onesvestila in tako so jo našli železniški delavci. Njene poizvedbe o Lerinu in Korči potrjujejo tamonje oblasti, ali zakaj se je slekla do sracije in nogavice, ki je hotela umreti in zakaj je shranila denar v nogavice, to je še danes nepojasnjeno. Kotasova bo izročena sodišču radi varanja oblasti.

* **Prijatelj salezijskega zavoda.** Mariborsko okrožno sodišče je obsodilo na štiri mesece ječe zaradi hudočinstva goljufije 22-letnega krojaškega pomočnika Josipa Vidmarja, ki je dal v Ljubljani pred nedavnim časom v neki tiskar ni napraviti bloke z napisom «Salezijski zavod na Rakovniku. Darila za kapelo Matere božje», glaseče se na dva in deset Din. Teden pred veliko nočjo je začel s temi blokci nabirati po Dolenskem na progi Ljubljana-Novomesto. V desetih dneh je tam nabral okrog 3500 kron. 24. aprila je prišel osrečevat Maribor ter je na Aleksandrovi cesti v dveh urah nabral 400 kron. Službujoči stražnik ga je aretirat in končal bogoljubno delo za salezijski zavod. Obsojeni Vidmar je svoje dejanje priznal in se izgovarja, da je storil to na prigovarjanje nekega po imenu neznanega duhovnika.

* **Zaradi opasnosti pasje stekline** so v Zagrebu izdane jako ostro veterinarsko-policijske odredbe.

* **Ljubljancem Brajer utonil v Savi.** Kakor nam poročajo iz Zagreba je bil utopjenec, katerega je Sava naplaval pri Stupniku, identificiran kot mizarski pomočnik Rudolf Brajer iz Ljubljane. Brajerja je poslala ljubljanska tvrdka

Weissbacher v Zagreb, kjer je bil zaposlen pri neki novi zgradbi. Pokopali so ga na mirovdvoru v Stupniku. K pogrebu je prišla Brajerjeva mati ter brat in sestra iz Ljubljane, ki so mu položili evetja na grob. Pokojnik je bil marljiv in inteligenten delavec ter tajnik organizacije lesnih delavcev.

* **Železniška nesreča pri Rajhenburgu.** V noči od nedelje na ponedeljek sta se med Rajhenburgom in Vidmom vlaka št. 520 in 569, prvi osebni iz Zagreba, drugi tovorni iz Zidanega mosta, opalazila. Poškodovan je stroj in dva voza. Človeških žrtve ni bilo in so potniki preostali samo malo straha. Pač pa so, mesto pol ene ponoči, prispeli v Zidani most šele ob sedmih zjutraj.

* **Roparski napad na Brezovici.** Tovorni vlak, ki prihaja redno proti večeru iz Rakoka v Ljubljano, je imel prošli petek štiriurno zamudo. Na Brezovici so spremiljevalci vlaka opazili, da so na tleh tovornih vozovih potrgane piomba. Piomba se nadomestili, nakar je vlak vozil dalje proti Ljubljani. Ko se je vlak že pomikal, je sklepní sprevednik sapazil, da je več moških skočil v vagon. Pred Vičem se je vsled sprevednikovih signalov ustavil vlak. Ko je vlak obstal so skočili na tri trije moški, ki so, zapazivši tamkaj stražnike, začeli nanje streljati. Tudi stražniki so otvorili ogenj na neznanec, ki so se nato izgubili v temi. Roparji so bili iz vlaka pometali nekaj pohištva. En stražnik je pazil na pohištvo, drugi pa je hitel po puške na stražnico. Za granatjem skrita sta stražnika čakala, če bo kdo prišel po pohištvo. Res sta se kmalu potem pripeljala dva moža, ki sta imela čevlje ovite s cunjami. Na klic «Stoj!» pa sta zbežala po železniškem napisu in ingnila v temi. Stražnika sta streljala za roparjema, a zadela je nista. Izsledovanje drznih roparjev se je pričelo z vso vnamo, a kakor doznavamo, doslej brez uspeha.

* **Nevarno obstrelili se je uradnik celjske carinarnice I. Kislihi.** S svojo nevesto je prišel na vrt gostilne «Pri Istri-jancu». Med zaročencema je prišlo do prepira in po kratkem prerekanju je Kislihi sprožil samokres ter si smrtonosno preostrelil pljuča.

* **Redka zloba.** V Osijeku je doslej neznan zlikovec vžil v vodnjak pred parobrodsko agencijo večjo količino karbolne kisline, tako da se voda iz vodnjaka ne more več piti. Občina mora izprati vodnjak in ga temeljito očistiti. Policija je uvedla preiskavo.

* **Tatvina.** V nedeljo so v Račici neznan zlikovec odnesel posestniku Vinkotu Moro vso obleko in daljnogled. Orožništvo jih zasleduje.

* **Obešil se je.** V Framu se je v soboto 50-letni mesar Velec obešil iz lastosti, ker je bila njegova prošnja za podelitev obrtne pravice za Pragersko odbita.

* **Senzacionalna aretacija v Mariboru.** V soboto zvečer sta dva mariborska detektivna aretirala dunajska žida Edmunda Neufelda, trgovca, in njegovega pomočnika Josefa Grünfelda iz Zagreba oba stanujoča na Dunaju, ker sta šla po ulici s sumljivo nabasanima nahrbtnikoma. Pri preiskavi so našli 15 kg razne zlatnine, večina prstanov, uhano veržice in zunanji delov zlatih ur brez kolesja, deloma pa je bila zlatnina že zlita. Vsa zlatnina predstavlja vrednost štirih milijonov Din. Žida sta osumljena, da sta hotela zlatnino iztihotapati v Avstrijo. Pri zaslišanju pa sta trdila, da sta blago že spravila iz Avstrije v našo državo. Policija jih je izročila finančni oblasti v nadaljnjo uradovanje, kjer bosta pač v vsakem slučaju znatno kaznovana, ker ni plačana uvozna carina.

* **Dojenčki in otroci postanejo močni** po uživanju «TROFANT» hranilne moke, ki se dobiva povsod. Glavna zaloga: Drogerija «Adrija», Ljubljana, Se-lenburgova ulica.

* **Razne nezgode.** Ivan Straziščar, puškarski vajenec pri trdkí Sevdik v Ljubljani, se je pri snavljanju samokresa ustrelil v levo roko. — Oton Gašperlin, kamenotiskarski vajenec v Blasnikovi tiskarni v Ljubljani je padel tako nesrečno po stopnicah, da si je zlomil desno roko. — Adolf Hrovat, železotičar, stanujoč na Martinovi cesti v barakah se je sprl s svojim bratom Maksom, ki je v pretepu pobral kol in težko ranil brata na glavi. — Antonija Zigon, hčerka progovnega čuvaja v Dol. Logatcu je šla čez tir. Ko je hotela se umakniti tovornemu vlaku, je pridrvel tržaški brzdovlak in jo podrl na tla. Pri padcu je dobila Zigonova težke poškodbe po hrbtu in glavi.

Domače borze

11. junija.

ZAGREB. Na deviznem tržišču je bila živahna trgovina v lahkih devizah, katerih tečaji so se nadalje znižali. V težkih devizah se je kazala vedno čvrstejša tendenca. Ker pa je bilo na tržišču dovolj blaga, ni prišlo do znatnejših kurznihih razlik. Promet je bil majhen. Notirale so devize: Dunaj 0.1275 do 0.1285, Berlin 0.1175—0.1225, Budimpešta 1.15—1.30, Milan 423—425, London 422—425, Newyork 90—92, Pariz 582.5 do 587.5, Praga 273.5—277.5, Curih 1635 do 1647.5, London 425—Varšava 0.11 do 0.12; valute: dolar 88.5—89, avstrijske krone 0.128, češkoslovaške krone 268 do 271, lei 46, švicarski franki 1635.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič.

Zvižanje telefonskih pristojbin

Ministrstvo pošte in telegrafa je zopet zvižalo nekatere telefonske pristojbine. Pristojbina za inštalacijo zvižnih in zunanjih stranskih postaj se glaviha od 1200 Din na 2000 Din. Pristojbina za inštalacijo pomožne centrale se zviša od 250 na 500 Din, če ima sporedna centrala 1—3 sporedne zveze, če ima 4—10 sporednih zvez od 380 na 750 dinarjev in če ima več kakor 10 sporednih zvez od 500 na 1000 Din. Pristojbina za inštalacijo sporednih aparatov, to so notranje stranske postaje, signalnih zvoncev in aparatov za ojačevanje toka se zviša od 900 do 300 dinarjev.

S 1. julijem se zvižajo tudi govornilne pristojbine v medkrajevnem telefonskem prometu. Od tega dne bo pristojbina v prvem pasu t. j. oddaljenosti do 100 km 15 Din (dosedaj 10 Din). V drugem pasu t. j. oddaljenosti od 100—200 km 20 Din (15 Din). V tretjem pasu oddaljenosti od 200—400 km 25 Din (20 Din) in v četrtem pasu oddaljenosti nad 400 km 30 Din (25 Din) za pogovor 3 minut. Nove pristojbine za inštalacijo so stopile v veljavo s dnem, ko je bila odredba izdana. Državni uradniki, poštni uradniki in vsa dobrodelna humana društva, sokolska društva, plačajo še nadalje inštalacijo kakor doslej.

Strašna železniška nesreča na Galjevidi

Sinček trgovca Jurja Marenčeta mrtev.

Včeraj popoldne so se 11letni sin trgovca Jurja Marenčeta na Dolenski cesti, Vlado, ki je peljal južno za delavce, vračal s Barja čez Galjevido proti domu. Ko je prispel s vozom približno na višino Plankarjeve gostilne, je pridrvel brzdovlak, ki odhaja ob 10-17 iz Ljubljane proti Karlovcu. Z druge strani je prihajal z vozom trgovec Josip Jabačun s Dolenske ceste, ki je takoj opazil nevarnost. Dvignil je roko in dal s tem Marenčetu znamenje, naj ustavi konja. Tudi vlakovodja, ki je opazil kritično situacijo, je zavril vlak z vso silo, a nesreče žalibog ni mogel več preprečiti. Zbežani Vlado Marenčec pa je v usodopolnem trenutku pognal konja z vso silo, da bi prišel čez tir, a bilo je že prepozno. Vlak je zadel v voz in ga razklat na dvoje, Vlado Marenčec pa je prišel pod vlak in obležal na mestu mrtev. Imel je popolnoma razbito lobanjo in strtonogo. Konj, ki je slutil nesrečo, se je pravočasno iztrgal in zdriljal proti domu.

Na kraj nesreče prispeli zdravniki dr. Avramovič je mogel ugotoviti samo smrt. Truplo ponesrečenca so prepeljali takoj na dom starišev. Nesrečna usoda njihovega sina je vzbudila splošno sočutje.

Mariborski lopovi

Maribor, 11. junija.

Sprehod policijskega vodje g. Kerševana v Mariboru, ki je, kakor smo poročali v nedeljo, aretirat na Aleksandrovi cesti lopova Kerčiča, bo menda vendar rodil še daljne uspehe. Aretiran Ivan Kerčič je že lani vlomil v trgovino Tičar v Ljubljani. Takrat je delal v družbi z nekim Avgustom Punčuhom, ki ga on označuje kot Gustla. Sestra tega Gustla je natakara v neki mariborski gostilni. Tudi Kerčič je zahajal k njej in enako tudi drugi znanci, s katerimi je bil Kerčič v družbi. Pred kakimi 14 dnevi je prišel iz Avstrije neki Maks Pramsak, doma iz Gorenje Bistrice, ki je odsedel v Avstriji dve in pol leta ječe radi nekega vroma. Ko se je v soboto hotel odpeljati s svojo materjo v Bistrico, so ga aretirali in mu odvzeli veliko škaflijo, v kateri je imel spravljeno popolno konjsko opremo, ki je bila pred kratkim ukradena trdkí Durjava. Mož pa je trdovratno tajil, da bi poznal Kerčiča, dokler mu niso dokazali, da je skupno z njim izvršil vrom pri Durjavi.

Istočasno je bil policijski komisarjat obveščen iz Grada, da je bilo tam vlomljeno v neko trgovino, kjer so odnesli za 30 milijonov blaga. Zato so v Avstriji aretirali neka brata Vogrina, kot tretji pa je bil osumljen neki Cigler, katerega so pred par dnevi aretirali v Mariboru. Eden izmed teh v Gradcu zaprtih je ljubček Gustlove sestre Angele, natakara v Mariboru, in sumijo, da tvorijo vsi skupaj organizirano vlomilsko družbo, ki ima svoj delokrog v Mariboru in Gradcu.

Vse družbo že tudi pri sodišču več let poznajo iz njenega plodonosnega delovanja. Sedaj še trdijo, da drug drugega sploh ne poznajo, čeprav so odslužili že več let skupne kazni in so osumljeni še nadaljnji tatvin in vlomov. Policijski komisariat, kateremu je bilo javljeno, da je bilo Kerčiča videti pred vlomom pri Kocjančiču v tamošnji bližini, je razstavil v svojem uradu več slik tega vlomilca in precej odvzetih predmetov, da bi si jih oškodovanci ogledali.

Iz navedenega je torej razvidno, da bi bilo v interesu stvari, če bi zahajal vodja mariborske policije večkrat na izprehode, mesto da toliko presedi za mizo in piše fermate proti Orjuni ter dopušča indiskretne uradne tajne informacije iz svojega urada v Cirilovo tiskarno.

„Krvavi kardinal“

Zgodovinski roman

In mojster borenja prične trepetati, kakor ni trepetal vse svoje življenje in pred nikomer.

«Ne posnam bolj plemenitega!» izjavi slovesno grof Mauluya. «To je ime, ki znači plemenitost, hrabrost in poštenost srca!»

Težko in slovesno dvigne Annals svojo roko in jo nudi Trencavelu, ki pade na kolena. In on, ki se je doslej vedno smejal, točji vroče solze radosti na to roko, ki je odsej njegova.

Is zapiskov gospoda «Janeza Montariola, vaditelja Kraljevske akademije borenja, mojstra akademije v ulici Bons Enfants»: Zakon gospoda Trencavela in gospodične Annals de Lespays se je sklenil v kapeli svetega Martina, poročil ju je gospod kardinal nadbiskup Lyonski, v cerkvi Saint Martin de Champe, ob osmi uri zvečer, v prisotnosti svedokov gospoda grofa Mauluya, imenovanega Montariola, gospoda Grenn, kurata, gospoda barona de Vaugree in gospoda grofa de Puyseauxa dne 27. avgusta leta Gospodnjega 1676. Isti svedoki so prisostvovali takoj tudi drugi poroki gospoda grofa de Mauluya s gospodično Rozo Houdartovo, katero je spremljala njena mati gospa Rozalija Houdart, ki pa ni, tako pristavlja v svojih zapiskih naš dobri Montariol, prav nič vedela ceniti visoke časti, katere je bila s tem deležna, ali visoke sreče njene hčerke.

V jutro istega dne, ko se je zvečer sklenil ta dvojni zakon, je francoski kralj slovesno vkorakal v svoj Louvre, troblje so troblje in bobni ropotali, vsi svonovi vseh pariških cerkva so zvonili in istočasno se je tudi kardinal slovesno preselil v svojo novo palačo.

Verdier odločno poseže v razplet dogodkov.

Dva dni po kraljevem povratku v Pariz, in na sam tisti dan, ko sta se zvečer imela poročiti Trencavel in Annals, je kardinal v svoji palači še pričakoval obisk pater Jožefa. Toda pater Jožef je bil izmed tistih ljudi, ki sami snajo čakati, če treba, ki pa znajo tudi druge puščati v nestrpnem pričakovanju. Richelieu je bil dovolj nestrpen, da bi vendar enkrat še videl pater Jožefa in se mu pohvalil s svojo zmago ter da bi prenesel svojega učitelja s velikostjo svojega uspeha. In res je pater Jožef tisto jutro počasi korakal v kardinalovo palačo. Vedel je, da sam prav dobro in ispravno, kaj se je bilo vse zgodilo na kraljevem potovanju, toda delal se je, kakor da ne ve še ničesar in da bo izvedel vse novice šele od kardinala.

«No torej,» vpraša, «kake torej sto-»

«Jaz triumfiram!» se zasmeje Richelieu. «Kraljica je poražena, vojvodinja de Chevreuse uničena, Chalais je obsojen in usmrčen. Vendome in veliki prior sta zaprta. Zarotniki so vzemirjeni in malodušni, mnogo jih je že zopet odpadlo. Evo, to je moje delo zadnjih dni...»

«No, to je zares velik triumf!» mirno prizna pater Jožef. «Vaše kraljevanje pričenja s današnjim dnem.»

«Moje kraljevanje?» vpraša Richelieu in veselo presenečen poskoči.

«No, vaše vladanje, če že hočete,» popravi pater Jožef, «če vam je to ljubše... ali pa, da se bolj razumeva, najino vladanje.»

Sedaj govori Siva eminenca s suhoparnim glasom in obenem opazuje nepriljudne kretnje Richelieuove. «Da, da... vi imate samo to nalogo, da očistite teren. Sedaj ste to svojo nalogo izvršili in sedaj treba na njem zidati. Sedaj vam pravim, da potrebujete arhitekta. To pa sem jaz, ali pa zgradbe ne bo... Uklonil sem plemstvo, sedaj mi je potrebno iztrebljenje Hugenotov. Kraljevina Francija

ne bo močna razveja za to omo. Potem še le, ko bo verski mir solidno zagotovljen, bomo podjarmili Evropo. Sedaj na delo! In nikar se zaman ne upirajte, sinko moji in bodite previdnejši! Mi še dolgo, kar ste nepromišljeno sledili nepremišljeni besedi gose de Glivray, besedi podrejene vobunke in ste napisali kraljič pismo, kojega besede še sedaj vidim pisane pred svojimi očmi. Če bi se vsebinsko tega pisma probrah kralja, kar priznajte, da bi vi bili sedaj na mestu, kjer se nahaja Ormado, ali veliki prior, ali Vendome... in nikar misliti, da bi se velbal na vas neizveščen krvnik, ki bi moral dvaintridesetkrat zamahniti s sekirno, predno bi vam oddrobil glavo...»

Pater Jožef je govoril s strogo in povzdignjenim glasom, in kardinal ga ves bled in zaprepačen nagradi s komolec in klikne:

«Oj, kaj me morda hočete pogubiti?»

«Pomirite se!» pravi pater Jožef. Teksta tega pisma na bo nikdo ponovljal kralju, ker sem jaz edini, ki je bral tisto usodno pismo. Saj je Saint-Priac ubil onega, ki je imel pismo v rokah.»

In ker je Richelieu še vedno prestrašen, nadaljuje pater Jožef:

«Sva li torej sporazumna? Da ali ne? Priznavate li mene kot arhitekta in stavbenika mojstra za zgradbo, ki jo skupno nameravamo, — ali pa morda ne?»

To vprašanje je bilo naravnost surovo toda odkrito. In z jeznim vzdihom odgovori Richelieu brez obotavljanja:

«Da, vi ste mojster!»

Ta hip zaslisi izpred vrat rušč, kajti nekdo hoče, da bi ga vratar brez odloga prijavil pri kardinalu. Vratar javi Corignana.

«Corignan!» klikne kardinal. «Hej, ta lopov je pa res preveč predrzen! Prijeti ga dami!»

«Najprej ga poslušajte!» zavrne Siva eminenca.

Corignan pride. Za to priliko si je

zopet obliki kaprinsko haljo, in njegova prva kretnja je bila, da je pokleknil. Njegove prve besede so bile: «Monsnjore, izročam vam Trencavela, Mauluya, Annals in Rascassal!» Potem Heamersko povese pogled in ne brez strahu pričakuje uspeh tega svojega teatralnega vstopa in te svoje stvarne obljube.

«Štiri glave ponujam, da rešiš svojot!» pravi kardinal s smehom.

«Kje so ti uporniki?» vpraša pater Jožef. «Frater Corignan, vi ste mnogo grešili. Vaše obnašanje v Marchenoutru je bilo nedostojno...»

«Vi veste torej, kaj se je zgodilo v Marchenoutru?» vpraša Richelieu ves začuden.

Siva eminenca se samo nalahno zasmejeja in pravi:

«Vi ste s svojim obnašanjem omogočili, frater Corignan, da je ušla vojvodinja de Chevreuse, ki se ima zahvaliti za svoj beg edino le vaši neizmerni neumnosti. Potem ste dovolili, da govore v vaši prisotnosti proti kardinalu, vašemu gospodarju... Vas bi trebalo obediti na smrt in obesiti, Corignan!»

«Jojmenek... Bil sem skoraj polmetev in... vaša eminenca ne pozna zločinov Rascassovih...»

«Tiho, frater Corignan! Zaslusili ste torej vislice! Če pa poveste vso istino in če nam res izročite imenovane štiri zarotnike in upornike, bom prostil njegovo eminenco, da vam odpusti ali vas vsaj pomilosti...»

Corignan razume, da bo morda tu kaj zasluska. Zato vstane in z nedolžnim obrazom pravi:

«Darujete mi torej življenje, kakor upam... To še ni vse... kajti gospa Brigita...»

«Gospa Brigita?» vpraša Siva eminenca in si ogre rame s svojim talarjem... «oj, frater Corignan, vi ste vedno pravi črna kozel, pravi madež na našem samostanu. Ženske treba pustiti...»

«Ej, moj prečastiti oče!» klikne Corignan z dobronamernostjo, «dobro vohun se poslužuje vseh sredstev.

Frater Corignan je vedno vedel, kaj je dostojno, in je vedno hotel koristiti svojim gospodarjem...»

«Dobro! Govorite torej! Kdo je ta Brigita?»

«Ona, ki vam bo izročila upornika. Za sebe ne prošim ničesar, marveč samo za svoje življenje. In da ga smem še nadalje posvečati službi njegove eminence... Toda gospa Brigita... o, monsinjore, vi ne veste, kolikšna je poblepnost te ženske...»

«Kaj hoče?» vpraša Richelieu suhoparno.

«Dvajset tisoč liber, monsinjore!»

«Bodite! Po pet tisoč liber za glavo, to še ni predrago! Dobro torej! Naj drži besedo, ki mi jo daje preko tebe, pa bomo videli...»

«Monsinjore, ona sama bo drevi prila in povedala, kje se nahajajo imenovani uporniki in kako se jih morete najlepše polastiti...»

Corignan je smel oditi. Ko je zunaj, si globoko oddahne. V nekem kotu ulice ga pričakuje Brigita in Corignan jej mora poročati vse natančno, do besedice.

Corignan si je bil seveda gotov, da je zopet sprejet v milost, zato se je širokonost in je primerno podčrtaval svoje zasluge. Obljuba dvajsetih tisočev liber je zelo potolažila jezo naravo gospe Brigite in jo spravila celo v tako dobro voljo, da je darovala Corignanu pol tolarja, ki ga je smel zapiti.

Richelieu in pater Jožef sta ostala sama.

«To bo torej popolnito našo zmago, če je ta samostanski izmedek govori istine.»

«Govoril jo je, ne dvomite o tem! Brez tega ne bi si bil upal priti semkaj.»

Trboveljski premog in drva

stalno v zalogi vsako množino
Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

PLAKATIRANJE

v Ljubljani, Beogradu,
Zagrebu ter vseh ostalih
krajev Jugoslavije
in inozemstvu

OSKRBI

ALOMA COMPANY

ANONCA IN REKLAMNA DRUŽBA Z O. Z.

CENTRALA LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 3

BEOGRAD PODRUČNICA
BREMSKA UL. 9

INSERIRANJE

v vseh časopisih, revijah,
kolektarjih v Jugoslaviji
in inozemstvu
po originalnih cenah

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

N. Sienkiewiczovi romani v novem prevodu.

Ko smo pred leti dobili sloveče Sienkiewiczove romane v slovenskem prevodu, je vladalo zanje povsod veliko navdušenje in še danes se po naših javnih knjižnicah živo povprašuje po njih. Žal, da so že vsi razprodani.

Malokateri pisatelj je znal pridobiti široke ljudske mase tako kakor Sienkiewicz. Njegovi historični romani so pravi evangeli nesebičnega patriotizma; tipi njegovih pozhrtvovalnih junakov so postali ideal poljske mladine, ki so jo navduševali v težkih dneh nesreče. Sienkiewicz kot romanopisec poznajo dandanes vsi kulturni narodi. Naša čitajoča javnost čuti živo potrebo, da dobi zopet Sienkiewiczova dela v roke.

Tiskovna zadruga se je zato odločila ustreči splošni želji in podati Sienkiewiczove romane v novem prevodu prof. dr. Moleta in z ilustracijami Olive.

Da omogoči v sedanjih tudi za knjigo dragih časih nakup tudi manj premožnim ljubiteljem prvovrstnega štiva, bo izdajala Sienkiewiczove romane v mesečnih presledkih in po 4 pole, in sicer naročnikom snopič za ceno 8 Din 50 p in poštnino 50 p. Cena celotnemu romanu bo pozneje v knjigotržtvu višja. Začetek tvori roman „Z ognjem in mečem“. Sledil mu bo „Potop“, nato „Gospod Volodijovski“, „Križarji“ in „Quo vadis“.

Vabimo vse ljubitelje zgodovinskih romanov, da se takoj priglase po dopisnici kot naročniki na Sienkiewiczov roman „Z ognjem in mečem“. Priglasil in naročnina vsaj za 2 snopiča naprej naj se pošiljajo na

Tiskovno zadrugo v Ljubljani,
Prešernova ulica 54.

Zahtevajte seznam vseh knjig Tiskovne zadruge!

Slamnike

vseh vrst po znatno znižanih cenah
priporoča 994

Modni salon Z. GORJANC
Ljubljana, Mestni trg št. 3.

30% popusta!

Podjeten mladenič

star 27 let, lepe zunanjo-
sti, udeležen z večjim zne-
skom v tehničnem podjetju,
želi resnega znanja s pri-
merno, resno gospodično
ali vdovo brez otrok, po-
sestnice ali sicer premožno
v svrhu kakor hitro mo-
goče ženitve. Cenjene, samo
resne ponudbe na upravo
„Jutra“ pod „Podjetnost in
sreča“.

Najfinejše namizno in

čajno maslo

dobavi po najnižjih dnevnih cenah po
povzetju Franc Kolleritsch, Apače
pri Gornji Radgoni. 1019

Razširjaite „JUTRO“!

SUHE GOBE,

lipovo cvetje in vse druge gozdne in
poljske prideleke

kupuje po najboljših cenah

„FRUCTUS“ d. z o. z.

Ljubljana, trg Tabor št. 2. Telefon št. 555.

Ob ugodni priliki se lahko kupi avto Puch 9/23,

ki je temeljito popravljen ter ima najmodernejšo štirisedežno karo-
serijo, prevlečeno z usnjem, ameriško streho, šest s kico naperjenih
koles, pripravljenih za vožnjo, Boschovo razsvetljavo, kilometrski
števce, brzinomer in uro. — Več pove dr. Rudolf Sadnik v Celju.

Opatija (Abbazia) Pension HAUSNER

Centralna lega ob morju s popolnim komfortom, poleg vrt. Na novo urejeno.
Prvorazredna kuhinja. Odprto vse leto. Lastnika in upravitelja Braća
Tomašić. Soba s popolno oskrbo od Lit. 30.— dalje. Točne informacije.

Pension HAUSNER, Opatija, Abbazia, Italia.

Brzjavlj: Hausner Abbazia. 10:3 Brzjavlj: Hausner Abbazia.

«SATAN»

Najnovejša iznajdba 21 klepanje in bru-
šenje kos. Aparat jake praktičen. Upo-
raba popolnoma enostavna. Zahtevajte prospekt!

Glavno zastopstvo: IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.

Cena 60 Din

Kraljestvo mode

Dunajska moda

Pariz je sovražan v Berlinu, torej je sovražna tudi na Dunaju. Zato se skuša dunajska moda nagibati k londonski. Po angleški modi imata torej siva in rjava barva pri moških oblekah prvenstvo, salonska sukinja je bolj kotirana in celo žaket se jedva še trpi. Princ wallski je po vzoru svojega deda uvedel novo modo; zaenkrat samo pri ovratnikih. Ti ovratniki so posebne oblike, napol na škropljeni, napol mehki. Tudi žepi so angleško originalni; obrobjeni z bodečo žico in obloženi s tankim jekleno, ki ga ne prestrije nobena škarja. Ti žepi so proti žepnim tatom, ki jih je v Londonu posebno mnogo. Na Dunaju pa takih žepov doslej še ni, dati tatov ni dosti manj.

Dunajčanke se od kratkih kril ne morejo ločiti. Žal jim je za lepe nočice, krasne čevlje in dlave nogavice, ki se v dolgih krilih ne bi videle. Zato nosi večina Dunajčank, ki znajo koketirati pred vsem z nogami, še nadalje kratka krila — kot opozicija Parizu. Le v notranjem okraju je dolgo krilo zmagovalo. Toda tudi najmodnejše Dunajčanke so se odskodovale za svoje prikrajšane in zakrite dražest: nosijo le nogavice bedne barve, nikdar ne črnih, kvečjemu blede rjave nogavice. Tako so videti dame, kakor bi bile golih nog. Ker se mora dolgo krilo včasih dvigniti, se zdi, da so vse najmodnejše Dunajčanke brez nogavic.

«Nova» je oblika ženskih klobukov, dala je iz blede meriških časov. Obrobila obraz z zavito strešico in prikriva nšesca. Če dama noče, ji obrazka sploh ne vidiš; samo glavico nagne. Toda ti klobuki so baje posebno pripravljeni za koketiranje in neopazno — poljubljanje. Klobuk ima namreč spredaj in na straneh tako široke zavoje, da se pod klobuk iz lahka skriješ in poljubljaš.

V Stadtparku so skoraj vsak dan brezplačne modne razstave; dame prihajajo tja od 11. dopoldne do 1. popoldne ter od 4. do 7. popoldne ter razkazujejo sedé in hodé najnovejše kreacije modnih atelijev. Tam vidiš lahko jako okusne, diskretne ter sila apertne in izživljajoče modele. Za poslednje vrste je treba prav posebnega šika, vzorne rasti in lepote. Krasotičam temperamentnega šarma pristojna pač celo najmešnejša novotarija. Tega se marsikatera dama ne zaveda ter je v svojem slepem posnemanju najmodnejših muh le — zabavna za gledalce.

Berlinska moda je zašla tudi v gledališča. Jessnerjev stil cenosti prevladuje pri vseh novih uprizoritvah. Stopnice na odru so postale manjša vseh režiserjev. Stopnice na desni, na levi in na levi, včasih v eni barvi, včasih mešanih barv, n. pr. rdeče in rumene — prav kakor modno ovratnike. Stopnice se zlagajo pač različno in zelo poljubno, kakor kamenčki, s katerimi se dečki igrajo stavbarstvo. Poleg stopnic se uporabljajo zastori, draperije. Vse tako torej kakor v Ljubljani v dramskem gledališču. Jessner pač obvladuje danes vsa teaterski svet.

Zelo modne so danes na Dunaju nage plesalke. N. pr. lepa Andre Villany pleše v «Pekin» obdelana le s trakom, Anita Berber pa včasih niti traku nima ter je le po vsem životu, zdaj tako, zdaj drugače, sminkana.

Se vedno zelo modni so pletli šmi, razni troji in stopi. Plesalca so pestra, stene navadno v zeleni ali rdeči, ali črni in belih kahlah, tako da so videti kakor čarovniška kočica v «Janku in Metki». In piče se neumorno, zakaj ti najmodnejši ples so uprav dunajski «gomfitch», ndobni, neutrudljivi in tako počasni, da plesoč lahko obenem pijes in ješ. Zato ni prav nič čudno, da morejo nekateri pari plesati združena po 10 in še več ur. Vprašanje ni: ali vzdrže pljuča in srce, nego ali vzdrže noge in predvsem podplati. Navadno se pri teh plesih

tudi malo, napol tibo (torej ne po kranjski) pevučka. Ker vsi ti plesi so hkratu pesmi. En tak tekst ima n. pr. za refren besedo:

«Shimmy, Shimmy, Shimmy tanzen.
Shimmy ist der Clou des Ganzen.»
Kaj ne, zelo bedasto, a verjemi, zelo srčkano, ako šimite z dražestno plesalko. V Newyorku sta mlad učitelj in še mlajša učiteljica plesa šimila na poroko, med poroko, po poroki, med poroko gostilo in do poročne sobe. Šele tam sta menda prenehala šimila, če nista šimila celo — še kesneje.

In Dunaj posnema vztrajno Amerikance in Angleže, že iz opozicije proti Parizu. Za letovišča predpisujejo zopet bele toalete iz volnenega sorža, včasih z rumenimi ali škrlatno rdečimi garniranj, navadno pa nedolžno čiste. Čepi bodo največ črni iz volne ali svile. Na glavi so modni florentinski klobučki. Oživel je tudi dolgo pozabljeni solnčnik, ki pa se bo uporabljal bolj zaprt kot palica, nego odprt proti solncu. Tako je modno v Londonu in Newyorku, zato tudi za Dunajčanke in bo bržčas tudi za Slovenke.

Dva poletna vzorca

Svojim čitateljem nudimo v naslednjem dva lepa vzorca letošnje poletne mode. Prvi predstavlja lahko poletno toaleto iz batista, etamina in črpe georgette-a, šivano v ročke.

Druga je poletna družabna toaleta brez rokavov v mehki svili s takozvanim grškim prijemom in veliko moderno sapponko.

Mo. Mu. Af.

Momua! ni morda titulacija kakšne nove klerikalne «orkanske» organizacije s komunističnimi načeli in enodinarsko mesečno članarino. Mo-mu-af so hude so hude stvari, ki balansirajo s tisočaki. Vrhutega zahtevajo poštovanost in samozatajevanja, zlasti od damskega sveta. N. pr. zajetek: črna kava s cigaretami; večerja: citrona, garnirana s ledom. Kajti vikost stasa je glavni pogoj modnih muh afrikanskih. Rodile so jih hčere Tutanhamenove pred tisočletji tam preko. Nilovi hlapi in saharški vrtnici so jih dvignili v ozračje in prispelo so minulo žepi v naše salone. Spomladi pa jih je opaziti že povsod. So na promeni kot doma.

Kar je egiptčanskega, asirskega, babilonskega, turškega — sploh eksotičnega, je moderno leto. Vse orijentalne pestre,

sočnate barve so v toaletnih vzorcih, trahih in blagu. Tenu primerna imena imajo kvalitete blaga: Sahara — Gabardine, Madagaskar Kasha — Duveline, Serge Hindi, Crepe de Chine — Egyptienne itd.

Obleke, v kakršnih so se morda klanje bogovom številne žene Keopsove ali Menesove, so moderne večerne obleke. Odlikujejo se vsled dolgotrajnosti in ozkosti po čarobnozapeljivi eleganci. S fino kričelimi hieroglifi popleskan kos brokata visi na korlastih naramnicah. Ovit je tesno krog bokov z levostranskim šopom hipotenuznih gub, raz kolaga se vije nekaj decimetrov široka vlečka. Čevljički

so iz istega materiala ali iz glaci-urina, zelenega, rdečega, srebrnega, — kakršna je pač toaleta. Klasično frizuro omiljuje levoviseče nojevo pero ali brigada bis-crov.

Bržčas bodo mo-mu-af zahtevale svoje tudi pri salonskih konverzacijah. Prod vsem je prerajena Ida-Ida, Ela-Eos, Mira-Emiramis itd. Dami v delastem krilu dvori nekako: «Dražestna, večer današnjemu ste, kar Egiptu je Nil! — Da bi bil jaz v njem krokolil!» — Črnooki v zeleni Sardanapalovi toaleti: «Boginja moja, ti edina zelena oaza pušča v zmešnjave radikalske!» — Pa še drugače lahko!

Apis.

Iz življenja in sveta

Nova morala

Aleksandra Kolontaj je postala poloblašena zastopnica in trgovinska reprezentantka ruske sovjetske vlade v Kristijaniji. To je prva ženska diplomatka! Pred dvema letoma je izdala knjigo «Nova morala in delavski razred», v kateri pravi:

Prevladaje žustva je bilo najbolj značilno za žensko v preteklosti. Ko pa so se gospodarska nasprotja poostila in potegnila žensko v aktivni boj za obstanek, je morala to žustvenost premagati ter razviti večjo disciplino in voljo. Ljubosumje, nezaupnost in nesmiselna maščevalnost so bile značilnost bližnjih žensk; vrhu tega še podrejanje moškemu. Nova ženska pa se ne boji več samostojnosti in materialna odvisnost od moža ji je strašna. Zakon ji je veriga, čeprav je makar svoboden zakon in ljubezen ji je postranskega pomena, nikar pa ne več edina vsebina življenja. Kajti nova žena služi le socialni ideji, vodi, poklicu, delu. A upira se tudi enostranski morali. Zakon ima dve napaki: neoljudskost in domišljanje popolne posesti zakoncev med seboj. Ločljivost zakonov je že izvojevana, a tudi popolna posest je «ogromna neumnost». Največ je vredno udano prijateljstvo, erotično prijateljstvo, ki obsega celo skalo najrazličnejših ljubezenskih zvez. Tudi to zveze so moralne, dasi niso «večne». — Zares, zelo zanimive nazore razvija prva ruska diplomatka! Kaj misli o njih naše moderno žensstvo? —

Misterij zračnih višav

Kaj je nad zrakom, katerega vdihavamo? To je vprašanje, s katerim se je že davno bavila znanost ter skušala sneti kopreno, ki nam zagrnja tajnost zračnih višav. Raziskavalo se je že dolgo, a brez pravega uspeha. Ljudje so oni del zračne plasti, ki se razprostira nad čono našega srca, kratkomaletno imenovali «eter».

A to mnenje ni točno, kakor dokazujejo najnovejša raziskavanja. Znameniti francoski učenjak Houlevejne razpravlja v «Revue de Paris» o najnovejši teoriji glede tega vprašanja. Zrak, ki ga vdihavamo, sega 12 in pol milje v višavo, a plast nad to višavo vsebuje tako malo vodika, da bi človek v njej ne mogel živeti. Raziskavanje se je vršilo s pomočjo specialno v to svrhu urejenega zrakoplova, ki je bil opremljen z vseh stroji za mehanično bilježenje višine do višine 24 milj.

Nad to višino se nahaja tenka plast ozona, ki nas ščiti pred silno vročino solnčnih žarkov. Ti bi sicer pripekali s toliko silo, da bi se življenje na naši zemlji sploh ne moglo razviti. Nad ozono, približno petdeset do sto milj nad nami se nahaja kakor vse kaže, plast vodika in kalija, najlahkejših plinov, kar jih poznamo. To mnenje sta nedavno potrdila dva raziskovalca, ker sta v spektru meteorjev, ki so padali skozi ono sfero, našli karakteristične črte vodika. Meteorji, ki so dovolj veliki, da dosežejo našo zemljo, potrjujejo po-

analizi to domnevo. Večji del meteorjev, ki padajo skozi plast vodika, se razprši, ko pride v dotik s kisikom, in se pretvori v prah. Meteorjev ne uniči njihova vročina, ki v padanju narašča, ker je materija v teh predelih atmosfere izredno fina in nežna, kako: na primer vacuum v cevi röntgenovih žarkov.

Nad kalijem in vodikom se nahaja v redek, nam še neznan plin «coronium», o katerem na zemlji doslej še niso našli sledu, ki pa je znan iz spektralne analize solnce; potem prihaja končno praznina kozmičnega prostora ali «eter», ki se razprostira povsod. Udobnost našega življenja je v veliki meri odvisna od ravnotežja oznake cone, ki se nahaja med nami in solnčnimi žarki.

V gotovih dneh in dobach te plasti propuščajo več in močnejših solnčnih žarkov, in posledica tega je naraščanje temperature. Moderna meteorologija je mnenja, da je tudi dvigavanje in padanje barometra in temperature v tesni zvezi z izpremembami v gornjih plasteh ozračja.

Molčati ali povedati?

Kakor Hamletovo vprašanje: «Biti ali nebiti?» visi nad marsikom vprašanje: Molčati ali povedati? V zakonih in ljubezenskih razmerjih namreč. Kaj je boljše: greh zamolčati ali priznati? V francoskih dramah je grešnica žena ali mož, včasih celo oboje. Kdor ima vest in greši, hoté ali nehoté, pretrpi mnogo v kesanju, ki mu mora

Kulturni pregled

Med revijami

Zagrebska «Jugoslavenska Njiva» št. 11 je izredno zanimiva. Na prvem mestu prinaša razpravo ljubljanskega univerzitetnega profesorja Nikole Radojčiča «Ukaz Srbije u moravsko-vardarsko dolinu». Razprava je zelo instruktivna. V njej proučuje pisec začetke srbske ekspanzije v smeri proti moravsko-vardarski dolini v dobi Nemanjičev. Pesnik Vladimir Nazor tolmači v nizu sonetov «Pro domo» sebe in svojo poezijo. Radenko Stanković pod naslovom «U znaku neizvestnosti» očrta naša današnji politični položaj. Branko Mašić popisuje v «Sobarici Njive» tragikomedijo življenja prečanke v Beogradu. VI. Dvorniković završuje razpravo «Shakespearov Hamlet i hamletiziran u Kranjčeviću», ki je med tem izšla že v ponatisu. Josip Kulundžić nadaljuje svojo študijo «O umetnosti». «Pregled» nudi zanimive beležke iz umetnosti, znanosti, politike, prosvete, soc. življenja in polemike. Uprava «J. N.» Zagreb, Nikoličeva 30.

Prejeli smo 1. št. glasila jugoslovenske nepredne omladine, «Vidovdan». List je izhajal že pred dvema letoma. Sedaj je zopet oživel. Gradivo prinaša izključno iz peres naprednih akademikov in starešin. Vsebinska 1. št. je slo-deča: Omladina na plan! Jože Kregar:

dati duška. 8 pomnoženo ljubimstvo do varanega zakonskega tovariša ali priznanjem.

V Parizu so imeli o tem predmetu javno predavanje. Vprašanje, ki je med drugimi posebno zanimalo, je bilo: Ali naj prijatelj ali prijateljica opozori prevaranega, da ga žena vara? Ali naj žena izve, da jo slopari moč? Predavatelj je bil mnenja, da je boljše molčati. Prevara, za katero ne veš, ne obstoja; če pa jo zveš, tem bolje, čim kasneje si nesrečen. Le v enem slučaju lahko možu ali ženi takoj izdaš, da nosi roge: ako si mu sam vzel ženo ali ako si mu sama vzela moža! To je viteško, značajno!

O predavanju se je vnela živa debata, v kateri so poslušalci povedali iz lastne teorije ali prakse najrazličnejše primere. Vsi primeri pa so dokazali, da je najpametneje, čeprav najmanj pošteno, — molčati! A treba se je poboljšati. Marsikdo bi uničil vse življenje zakonskemu drugu, ako bi priznal, da je bil le za hip slab. Življenje je dolgo, a hip je skoraj brez pomena. Značajan človek je že dovolj kaznovan z zavestjo, da je kriv. Marsikdo je brez bojev zvest in čist, marsikdo je brez globlje zavesti grešnik, ki se kesa, a zapada znova v skušnjave. Ljudje imajo pač različno kri, temperament, vzgojo in priliko. Pust, grd samotar brez življenske energije životari lahko svetniško.

Neka mlada, lepa Ananka, ki se je tudi udeležila pariškega predavanja kot poslušalka in se bavi z umetnostjo, je pripovedovala, kako je z zakonsko svestobo v Anamu. Tam imajo zelo modre zakone, ki se uporabljajo proti prešeštvo. Ako je žena grešila prvič, potem kaznujejo zapeljivca, zakaj gotovo je on spjel ženo na krivo pot. Ako je grešila žena drugič, kaznujejo njo, zakaj a ponovitvijo greha je pokazala, da je slabega značaja ter da ji je bil prvi greh všeč. Ako pa greši žena še tretjič in jo zalote, potem kaznujejo zakonskega moža, kajti očitno je on kriv, da išče ženo srečo izven doma. Tak mož se mora ali ločiti ali pa mora molčati. Zakaj ako pove, da ga je žena še tretjič varala, je ali tepec ali zverina, strovinja ali slabik. In tak zakonski mož se zapre! Druga res ne zasluži. Žena pa je medtem svobodna.

Iz Prage? Dr. Stane Rapč: Odkrita beseda vsem, ki hočejo zdrav vzgojni sistem. Ivan Kolar: Dr. Ivan Tavčar — Slovenjan. Inko: «Divjaki». Vestnik: včlanjena društva: jugoslov. dijaštvo; slovansko dijaštvo; izjava. — «Vidovdan» priporočamo. Številka, katero omenjamo, stane za dijake 3, za ostale pa 4 dinarje. Uprava je v Ljubljani: Tomanova ulica 3.

«Srpski književni glasnik» za junij prinaša med drugim sledeče prispevke: Pisa (Potopis). Miloš Crnjanski: Nevarnosti cilindar Nj. V. kralja Kristiana (Komedije drugo dejanje). J. Baluga džit: Oko ulaska Bugarske u svjetski rat. Dr. Subotić: Iz istorije medicinske Bran. Miljković: Ostavke profesora. Pesmi so prispevali: Živojin Vukadinović, Desanka Maksimović, Andreja Franičević in Jelena J. Dimitrijević. Pregled «Srpskega književnega glasnika» je bogat in obiluje z zapiski o gledališču, obrazovni umetnosti, književnosti, prosveti, politiki itd. «Srpski književni glasnik» se naroča v Beogradu, Skopljska ulica 9. Cena 140 dinarjev na leto.

Zagrebski «Dom i svijet» (zadnja številka) v redakciji Milana Ogrizovića objavlja na uvodnem mestu Jos. Kosora «U čamci vječnosti». Deželicev sester-vek «Fin de siècle», mnogo pesmi, zabavno in poučno gradivo. Poleg se v

Dr. I. L.

Naš praški izlet

Najprej bi bilo treba seveda pisati o pripravah. Toda o tem bi znali mnogo več povedati različni šivalni stroji, likalniki, pisma, telegrami, poštne nakaznice in oni lepi kostanji okoli naše «Mladike», ki so v divnih majskih večerih in zvezdnih nočeh poslušali sanje izza polzastrih spečih sob o zlati Pragi, itd. itd. Saj veste, kako je, kadar se pripravljajo ženske na potovanje. Zato o vsem tem ne bomo pisali.

Po vseh teh realnih pripravah in klečnih sanjah, po težkih dvomih in resnih pomislekih, je končno prišel iz Prage telegram: «Vse je pripravljeno: sporočite, koliko in kdaj». Telegram je poslal učiteljstvo višje dekliske šole v Pragi. Lansko leto so bile namreč gojenke tega zavoda na izletu pri nas in ljubljanske gospodinjstva šola «Mladika» je po svoji možnosti poskrbela zanje; razkazali so jim Ljubljano in zvečer smo jim priredili sprejemni večer, na katerem so se gojenke seznanile med seboj. Vrstile so se česke in slovenske deklamacije in bili smo vsi prav zadovoljni. Na nadaljnji poti češke gojenke niso imele take sreče: v Karlovcu so zamudile vlak, po morju so potovale dve noči, ko pa so dospеле v Dubrovnik, niso moge najti prenočišča in so morale zvečer odpotovati; v Sarajevu je bil inženjski kongres in so le z veliko težavo našle po 4 dneh potovanja zavetišče v srbski šoli.

Naravno je torej da jim je ostala Ljubljana v lepem spominu. Povabile so takrat nas v Prago, toda med tem so se spremenile valutne razmere in bili so tudi razni drugi pomisleki.

«Mladosti jasnost vendar misli take iz srca kmalu si spodi in glave — pravi Prešeren in tako smo se odločili, da gremo.

Na ljubljanskem kolodvoru je bilo v sredo opoldne veselo slovo. Tam smo našli našo staro znanko in prijateljico, pisateljico gospo Preissovo, ki se je ravno kar pripeljala iz Prage na Bled. Tudi z. gen. konzul dr. Beneš, ki se je z vso verno potrdil za naš izlet, je prišel nas pozdravit pri odhodu. In tako se je začel naš vlak ob splošni radosti pomikati in kmalu na to je zadonela že naša himna o sv. Lenartu:

Preljubi svet' Lenart,
kako si ti svet,
imaš majčkeno faro
pa toliko deklet,
pa nikoli več, pa nikoli več
ne grem od Lenarta proč.

Dan je bil krasen, solnčen in naše plamine v polnem sijaju. A kdo bi imel sedaj časa za domače krasote. Že pred Zldanim mostom so se začeli odpirati bogati zakladi naših potniških kovčgov in začela se je vsastranska gostilja, ki se je nadaljevala tudi skozi vso lepo zeleno Stajersko. V Mariboru mo si zalili želo z našim pivom, potem smo nadaljevali pot proti meji Jugoslavije. Pregledovanje na meji ni bilo prestrogo, ker so

cariniki videli, da nimamo tihotapskih namerov. Ko smo bili onstran meje, smo se nehote spomnili naših ubogih Koroscev in sama po sebi je zadonela naša

«Gor čez izaro...»

Vlak je drdral naprej čez Gradec, Bruck in po onih lepih dolinah, polnih stare romantike. Ko smo bili v Leobnu, je padel že mrak na vrhove, ki so bili zasneženi, vsled prejšnjih hladnih dni. Počas smo se spravljali spat. Vlak je brez ustavljanja hitel skozi noč. Vse se je predajalo «sladkemu» spanju in sanjam o zlati Pragi. Tako nismo niti opazili, da nam preti nevarnost; šele v Linzu nas je nenadoma vzbudil glas, da moramo takoj iz vagona, ker se je vnela os. Iz pesti pri kolese se je valil smrdljiv dim. Kaj bo zdaj, ko izgubimo svoj voz? Preselili smo se v drug vagon, ki je bil k sreči skoro prazen, kajti promet proti severu je precej manjši nego proti jugu. «Preseljevanje narodov» se je hitro izvršilo, naš vagon so izločili in nadaljevali smo svojo pot preko Donave do češke meje.

«Gornje Dvorišče» bi se imenovala po naše območje češka postaja. Revizija je bila hitro gotova brez posebnega pregledovanja. Ura je bila dve po polnoči. Naravno je, da so si nekatere gospodične želele kave. Pri tem smo prvič spoznali, kaj pomeni visoka valuta. Češka krona je bila trikrat višja od našega dinarja. Ne sme se pa zato računati n. pr. tako: pri nas je kava 3 Din, torej bo na Češkem 1 Kč. To bi bil napačen račun.

Treba je računati na emoto: kar je pri nas dinar, je tam krona, kava torej stane 3 Kč ali naših 36 K. Naravno je, da so se nam zdele cene visoke in da je bilo v Pragi vse dražje nego pri nas. Ako je pri nas obed 15 Din je tam 15 Kč torej 45 Din z naptilino torej skoraj 200 naših kron.

Ko smo se bližali Budjeovicam, se je že razlivalo zgodnje jasno jutro po širokih čeških pokrajinah. Zanimala nas je bratska češka zemlja s svojimi lepimi polji in ribniki, gaj in gozdovi, tipičnimi vasicami in cerkvicami. Pri Benešovu so nas opozorili na grad Konoplšte, kjer so se kovali načrti za svetovno vojno. Mesto Tabor nas je pozdravilo s svojimi starimi stolpi na višavi, polni slavni husitskih spominov. Še par postaj in Praga se bo pokazala pred nami. Solnce že sije od vzhoda in razsvetljuje dahnje neznane kraje. Končno se pokažejo prve pomorne zgradbe na vrhu Vinogradov — Vršovice! — Neki uradnik stopi v naš voz in se informira o naši nezgodni glede vagona. Takoj obljubi, da dobimo nazaj grede poseben vagon do Dunaja.

Vlak vozi naprej, skozi vinohradske predor, par minut nato obstojimo na praškem kolodvoru. In tu že stoje naši lanskil znanci in prijatelji, ravnatelj višje dekliske šole Stypa, prof. dr. Hykl, gdnca. Sekvencova, in redaktor Narodnih Listov J. K. Strakaty. Veselo se pozdravimo in odidemo v sprejemni salon. Tu so nas pričakovale gojenke višje dekliske šole in so nas obdarovale s cvet-

jem. Ravnatelj Stypa nas pozdravlja v imenu svojega zavoda, ravnatelj Jug se mu zahvaljuje s toplimi besedami.

Med tem je bilo že vse pripravljeno za naš odhod v mesto. Prijljajo so znosili na poseben voz, pred kolodvorom je čakala vrsta avtomobilov. Naše gojenke so sele vanje in avtomobili so jih odpeljali po ulicah, kjer so se videli še zadnji sledovi veličastnega sprejema maršala Focha, ki je bil par dni pred nami v Pragi. Avtomobil drče po Vavčarskem trgu proti «Zaštitu», kjer so češki prijatelji preskrbeli hrano in stanovanje za naše gojenke. «Zaštita» je ženski internat. Domače gojenke so se stisnile v druge sobe, da so mogle dati našim dovolj sob in postelj na razpolago. Lep dokaz gostoljubja. Midva z ravnateljem sva bila gosta Hubeznive narodne rodbine Sekvencove.

Naš program je bil natančno dočeno, zato nismo imeli časa odpočiti si od vožnje. Ko smo se nekoliko okrepčali, smo šli preko starega židovskega pokopališča, ki je velika praška zanimivost, ogledovat mesto. Najprej seveda po onem lepem Masarykovem nabrežju proti Nar. divadlu, kjer se pokaže panorama Hradčan v vsej svoji krasoti. Ob pol 12. smo bili povabljeni na magistrat. Seveda smo prej stopili pred veličastni Husov spomenik in občudovali krasoto umetniškega dela in velikost ideje, ki je izražena v njem. Stali smo na kraju, kjer govori kamenje o zgodovini. Tam Tynska cerkev, tu stari praški magistrat s spomin na 1. 1621. V steno magistrata je vzkla-

Notarjev nos

— Meni je prav po volji, da ne, je odvrnil notar. Ne morete si misliti, doktor, kako so mi besede o izpodrežani in oživljeni koži razdražile živce. Prosim vas, poskusiva s kakim bolj usmiljenim sredstvom!

— Kirurgi ravnaajo le malokdaj usmiljeno. Izbirate pa lahko med indijansko in italijansko metodo. Po prvi bi bilo treba zarezati v kožo na vašem čelu trikot, ki bi imel vrh spodaj, osnovnico pa zgoraj. To bi bila tvarina za novi nos. Ta krpa bi se izrezala in odločila vsa, razen spodnjega receljčka, ki bi se moral še držati. Potem bi jo bilo treba zasukati tako, da bi ostala vnanja koža navrh, robovi bi se pa prišli k rani. Z drugo besedo: lahko vam napravim precej čeden nos na račun vašega čela. Uspeh operacije je skoraj zagotovljen: samo na čelu vam ostane za vedno široka brazgotina.

— Brazgotine pa že ne, doktor! Za vse na svetu je ne maram! Povem vam celo (oprostite mi to slabost), da se tudi nič kaj preveč ne vneam za operacijo. Eno so danes že napravili z menoj; tisti turški pritepuh me je operiral; za nekaj časa imam operacijo dovolj. Če se le malo spomnim na tisti občutek, me kar mraz pretrese. Saj sem pogumen kakor vsak svetnjak; imam pa tudi živca. Ne bojim se smrti; trpljenja me je groza. Ubijte me, če me hočete, samo rezati me ne nikarte več.

— Gospod, mi je nekoliko ironično segel v besedo doktor, če ste se tako trdno odločili zoper vsako operacijo, čemu ste potem klicali kirurga, pa bi bili rajši poslali po homeopata!

Ne šaljite se z mano! Veste, da se nisem mogel brzdati ob misli na indijansko operacijo. Indijanci so divjaki; njih kirurgija jih je vredna. Ali niste govorili tudi o italijanski metodi? V politiki Italijanov sicer ne maram. To nevaležno ljudstvo se je vedlo silno grdo napram svojim zakonitim gospo-

darjem; kar se znanosti tiče, pa o teh tihih ne mislim tako slabo.

— Pravi! Pa se odločite za italijansko metodo. Včasih se posreči. Zahteva pa toliko potrpljenja in miru, da vi tega ne boste mogli prenesti.

— Če ni treba drugega, za potrpljenje in mir vam jamčim.

— Ali bi mogli strpeti trideset dni v situaciji, ki bi ne bila prav nič prijetna?

— Bi.

— Če bi vam prišli nos na levo roko?

— Bi.

— Izrečem vam torej na roki petnajst šestdeset centimetrov dolgo in deset enajst centimetrov široko trikotno zaplato, potem...

— Zaplato mi izrežete, meni?

— Ni drugače!

— Ampak to je grozno, doktor! Zivga me hočete dreti! Rezati iz kože živega človeka jermen! To je barbarstvo, srednjeveško, vredno Shylocka, beneškega žida!

— Kaj pa je to, rana na roki! Samo težko bi ostali prišli sami nase celih trideset dni.

— Mene je strah samo pred zarezo. Če je človek kdaj občutil mrzlo železo, ki se zaje v živo meso, ima ves svoj živ dan zadosti, dragi doktor; nikdar več si ne želi kaj takega.

— Če je tako, gospod, potem sva midva opravila, pa ostanite rajši brez nosu.

Po tej obsodbi je bil nboči notar ves prepačen. Pulil si je svoje lepe plave lase in letal kakor blazen po sobi.

Spačeni je zatulil, za vse večne čase spačeni! Nič me ne more ubraniti te usode! Oh, če bi se dala dobiti kakšna drogva, kako skrivnostno znanje zdravilo, čigar moč bi vrnila nosove tistim, ki so jih izgubili, kupil bi ga, pa če bi bilo še tako drago. Na konec sveta bi poslal ponj. Najel bi ladjo, če bi ne bilo drugače. Pa vse zaman. Kaj mi pomaga bogastvo? Kaj vam pomaga, če ste slaven praktični zdravnik, ko

se pa vsa vaša spretnost in vse moje žrtve razblinjajo ob tej neumni ničnosti? Bogastvo, veda, suhi besedi!

Gospod Bernier mu je odgovoril zdaj pa zdaj z ravnodušno mirnostjo: — Dajte, da vam izrežem na roki košček, pa vam naredim nov nos.

Ze je kazalo, da se je gospod L'Ambert odločil. Sikel je suknjič in zavihal srajčne rokave. Ali ko je zagledal odprto zdravnikovo torbo, ko se je pred njegovimi očmi zabliskalo gladko jeklo tridesetih mučilnih instrumentov, mu je kar sape zmanjkalo in se sedel se je bled in kakor nezavesten na stol. Nekaj kapljic s kisom pomešane vode mu je vrnilo zavest, ali odločnosti ne.

— Ne bo nič, je dejal in se spet oblekel. Naša generacija je na vse načine pogumna, pred bolečino pa omaga. Zakrivili so to pač naši starši, ki so nas pomehkužili.

Nekaj minut pozneje je ta mladi mož, ki je bil poln najbolj verskih načel, preklinjal božjo previdnost.

— Svet je res lep cirkus, je kričal, in stvarniku kar čestitam zanj! Dva sto tisoč frankov obresti dobivam, pa bom imel tumpast nos kakor mrtvaška glava, moj portir, ki nima prihranjenih niti deset srebrnjakov, bo pa imel nos kakor Apolo na Belvederu!

Modrost, ki je videla tako daleč predse, ni mislila na to, da mi Turek odbiže nos, ker sem pozdravil gospodično Viktorijo Tompajnov. Na Francoskem je tri milijone beračev in cela oseba takega berača ni vredna deset soldov, pa ne morem preplačati nosu le enaga teh nesrečnežev! ... Stoj, kaj bi ga pa ne?

Zarek upanja mu je razjasnil čelo in nadaljeval je z mehkejšim glasom: — Moji stari politierski stric si je dal ob zadnji bolezni vbrizgati sto gramov bretonske krvi v srednjo pridočnico na glavi! Poskus je pa plačal njegov zvesti služabnik. Moja lepa giromagnyjska teta je dala, ko je bila še lepa, izravnati svoji najzlaši sobarici zob, s katerim je dala nadomestiti svo-

jega, ki ji je izpadel. Sadika se je dobro prijala in ni veljala več ko tri zlatnike. Rekli ste mi, doktor, da bi mi bili lahko prišli moj nos še čisto gorak nazaj na obraz, če bi nama mačka ne bila napravila tiste neumnosti. Ste mi rekli ali mi niste rekli?

— Seveda sem rekel in še rečem.

— Če bi torej kupil nos kakšne uboge reve, bi mi ga menda prav tako lahko vcepili v obraz.

— Lahko bi ga.

— Izvrstno!

— Pa ga ne bom, kakor bi ga tudi nobeden mojih tovarišev ne.

— Zakaj pa ne, prosim?

— Pohabiti zdravega človeka je zločin, pa če bi bil tudi kdo tako nemuren ali pa seestradan, da bi se vam vdal.

— Doktor, vi pa res mešate vse moje pojme tako, da ne vem več, ne kaj je prav, ne kaj ni prav. Za sto zlatnikov je služil zame vojaše nekakšen Alžanec z rjavkastoredečimi lasmi. Temu mojemu možu (bil je res moj) je 30. aprila 1849 priletela krogla v glavo. Ker je bila ta krogla prav gotovo namenjena meni, lahko rečem, da mi je Alžanec prodal svojo glavo in celo svojo osebo za sto, morda za sto štirideset zlatnikov. Država te sleparije ni samo mirno gledala, še odobraval je. Vi na to molčite; morda ste si tudi vi dobili za tako ceno čelga človeka, ki se je dal za vas usmrtiti. Ko ponujam zdaj kateremu koli lopovu dvakrat toliko za čisto navaden košček nosu, pa že kričite o krivici!

Doktor je malo počakal in iskal logičnega odgovora. Ker se ga pa ni domislil, je rekel gospodu L'Ambertu: — Vam na korist človeka ne morem pohabiti, zdi se mi pa, da bi lahko brez greha vzel z roke kakega nesrečneža tiste kvadratne centimetre kože, ki vam manjkajo.

— Oj, ljubi doktor, vzemite jih, kjer vam drago, samo da popravite neumno nesrečo! Kar hitro pošljimo človeka z dobro voljo, pa živega italijanske metode!

— Še enkrat vas opozarjam, da boste cel dolgi mesec v zelo neprijetnem položaju.

— E, kaj bo to, pa bom v enem mesecu zopet v foyerju Opere!

— Naj pa bo. Ali kaj mislite, kdo bi to bil? Kaj pa hišnik, ki ste ga prej omenili?

— Pa res! Za sto srebrnjakov ga lahko z ženo in otroki vred kupim. Ko mi je Barbereau, moj prejšnji hišnik, odpovedal, češ da lahko živi od obvesti, mi je neki moj klient priporočil tegale, ki je že umiral od lakote.

Gospod L'Ambert je pozvonil služabniku in mu ukazal, naj pokliče Singueta, novega hišnika.

Mož je prišel; zakričal je pa od strahu, ko je zagledal obraz svojega gospoda.

Bil je pravi tip ubogega, najbolj ubogega izmed vseh pariških revežev: možiček trideset petih let, posušen, rumen in shuššan pa tako, da bi mu jih človek prisodil šestdeset.

Gospod Bernier ga je premeril od vrha do tal in ga poslal takoj nazaj, odkoder je prišel.

— Koža tega moža ni za nič, je izjavil doktor. Le pomislite, ali ne jemljejo vrtnarji svojih cepičev z najbolj zdravih in najkrepkejših drevesec. Izberite mi trdnega človeka izmed ljudi v svoji hiši; gotovo je kateri.

— Ze; ali vi govorite čisto po svoje. Moji ljudje so sami gospodje. Imajo glavnce, vrednosti v papirjih; spekulirajo z dviganjem in padanjem tečajev, kakor vsi služabniki iz dobrih hiš. Ne poznam nikogar, ki bi hotel kupiti svojo krvjo kovino, ki si jo tako lahko pridobi na borzi.

Prvovrstni 1007

trapistovski sir

sirovo in čajno maslo

razpošilja po zmernih cenah

mlekarna Karel Lazniok, Dežanovao (Slavonija).

Z nahrbtnikom po Rusiji

Boljševiško državno založništvo izdaja leposloven mesečnik «Krasnaja Novy» (rdeča celina). Prinašamo odondot zanimiv popis potovanja z nahrbtnikom po vseh severozahodne Rusije.

«Prodalog»

Denar sedaj malo velja in ga sploh primanjkuje. Radi tega plačujejo kmetje davke v naravi, t. j. v živilih. To se zove aprovizacijski davek — «prodoljstvenij» ali skrajšano kar «prodalog».

Danes se sprejema maslo. Bradati kmetje, golobradi fantje in stari selci stiskajo za vrati. Vsak drži v roki lonec, vedro ali kar cel sveženj sirovega masla. Nekdo se glasno pritožuje; stara žena ga tolaži. «Vemo, da sprejemajo blago sami tatovi. Ta, ki je revež, mora prinesiti maslo. Bogatašem pa se ni treba ozirati na postavu. On lahko plača v denarju. Mi pa moramo ceno meriti sem in tja ker nimamo denarja.» Sploh vlada veliko razburjenje. Sirovo maslo se ne sprejme, vzame se samo kuhano. Sedaj morajo vsi ti ljudje nazaj domov. Starec, pri katerem je prenočil poročevalec, mu pripoveduje svoje nepravice.

«Prinesel sem maslo, kakor je bilo predpisano, a so me zavrnili. Zakaj? «Prekuhanega prinesel.» — so dejali. Ugovarjam to in ono, nič ne pomaga. Vedno isti odgovori: «Prinesi prekuhanega.» Vrnem se peš domov. Naša vas je oddaljena 25 km. Doma s staro prekuhava, pa ono se, bogve zakaj — noče strditi. A rok za oddajo se takoj konča. Zlijem torej maslo v lonec, pa ga zopet nesem. Ono pa bogve zakaj po loncu pljuska. Pridem na mesto, hočem oddati maslo, pa ga zopet ne vzamejo. «Hodi in ga ohladi!» Grem k reki, ohladim ga v vodi, a se ne strdi. Pomlad je, voda je topla. Grem zopet k sprejemalcu, češ — ne ohladi se. «Vtakni ga bolj globoko v reko!» — mi rečejo. — Ali sem ščuka? vprašam. Končno mi velijo iti na postajo. Tam imajo, kakor se pravi, ledenico. Dolgo se klanjam, da me puste notri. Z božjo pomočjo stopim v ledenico. Zelezen lonec drsa po ledu toliko, da ga ne prevržem. V kleti je temno, no Bog se usmili — roke se tresejo. Nekaj sem že razlil v ledu — končno se je vendar strdilo. Potipam s palcem — trdo je. Z veseljem ga odnesem, da ga tehtajo. «Stiri funte premo, državljani! Daj še štiri funte!» A kje naj jih vzamem? «Kuni ali nesi vse domov.» Komaj preprišam, da so sprejeli vsaj to. Drugo sem obljubil prinesiti pozneje. «Usmili se je za božjo voljo, pravim, saj mi je še blizu sedemdeset let in sem brem. Kost mi raste postrani. Dado mi potrdilo. Prišepam domov. Pet dni sem pozabljal na to zabavo. Čez en teden pride uradnik s knjižico: «Ti Kuprijanov, dolžan si še štiri funte!» A jaz nimam ne denarja, ne masla. — «Potem ti vzamem samovar.» — «Z veseljem! Le vzemi, tovariš, samovar. Odnesi samovar — kričim — če pa je premalo, vzemi si še čajnik in kotel. Ali hočeš mogoče še kaj? Vse poberi, samo pri miru me pusti, pa nič več ne pridri Imam že dosti od vašega davka. Noge sem si do krvi ožulili.»

Tako se razvija boljševiški davčni film v Rusiji na kmetih.

Mali oglasi

stanje z državnim davkom na imenitno vred do 50 besedi Din 5.—, vsake sadalnja beseda 50 par ved. — Plače se vodno papir (izhite tudi v znanosti). Na vprašanje odgovorja uprava in, ako je vprašanje priložna znanost za odgovor ter menilnijska pristojbina (1 Din).

BANČNI URAĐNIK

na samostojnem mestu, verziran v vseh panogah poslovanja, želi zaradi lokalnih razmer izpremeniti svoje službeno mesto. Reflektira predvsem na industrijska podjetja. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod št. 1896. 2162

SPRETNJA PRODAJALKA

se sprejme takoj v modni trgovini A. Sinkovic nasl., Mestni trg 19. Reflektira se samo na prvovrstno moč. Predstaviti se je osebno. 2457

BOLJŠA GOSPODIČNA

želi službe kot družabnica k starejši gospe ali gospodu. Gre tudi k otrokom, ki jim je umrla mati kot vzgojiteljica ali gospodinja. Cenjene ponudbe pod «Gospodična srednjih let» na upravo «Jutra». 2463

MLADENIČ

s štirimi gimnazijami ter 8 semestri trgovske akademije (vseled družinskih razmer mu je onemogočeno naprej študirati), z enoletno prakso pri lezu (na žagi, v gozdu in v pisarni), želi službe pri kakšni lesni trgovini ali kakem drugem podjetju. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Abstinent». 2230

40 DO 50 DELAVCEV

za pleskanje železnih mostov sprejme Josip Jug, Ljubljana, Rimska c. 16. Sprejemanje v četrtki 14. t. m. od 9. do 12. ure dopoldne 2401

TRGOVSKI POMOČNIK

išče mesta, najraje v specerijski trgovini. Zmožen je več jezikov v govoru in pisavi. Ponudbe pod «Zanesljiv 2451» na upravo «Jutra». 2451

MESTO GOZDARJA

in oskrbnika sprejem pri kakem veleposessu. Vse potrebna spričevala na razpolago. Naslov pove uprava «Jutra». 2453

TVRDKA «TRIGLAV»

veletrgovina z železino, išče starejšega, popolnoma večvešega železnarja. Reflektantje naj se osebno zglase v trgovini «Triglav» na Sv. Petra cesti št. 35. 2464

GOSPODIČNA

ki ima že nekaj prakse, želi mesta kot praktikan-tin v knjigovodstvu ali pisarniških delih sploh. Gre eventualno par mesecev brezplačno. Pogoj nadaljnja stalna služba. Reflektira se le na večja podjetja. Gre tudi na deželno. Naslov pove uprava «Jutra». 2455

POSTENO DEKLE

ki ima veselje do gostilne, išče mesta natakarice (začetnica). Naslov v upravi «Jutra». 2445

KONJSKEGA Hlapca

pridnega, poštenega in treznega, sprejme v trgovini s vinom Franc Čuček, Ptuj. 2420

BRIVSKI POMOČNIK

išče mesta za dobo šest mesecev kot praktikan-t. Dopisi pod «Praktikan-t» na upravo «Jutra». Celje. 2416

GOSPODIČNA ISČE

službe kot pisarniška moč ali kaj sličnega. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Točnost». 2408

KOSTANJEVA DRVA

100 vagonov, kupim za takojšnjo ali kasnejšo vagonsko dobavo. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Takojšnje plačilo». 2450

KRASNA TRIDELNA OMARA

z rezanimi vrati, zložljiva, visoka 2,60 m, široka 1,80 m, se prodaja. Ogleda se pri mizarskem mojstru Lotrič in sin v Tesarski ulici št. 8. 2403

50 DELNIC

Trgovske in 10 delnic Dobrovoljaške banke prodam. Ponudbe na upravo «Jutra». 2402

RADI OPUSTITVE

trgovine prodajamo po znatno znižanih cenah vse vrste pohištvo. Trgovina e pohištvo in tapetniska delavnica Brata Sever, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 13 (Količej). 2203

KLAVIR

črn, kratak, se takoj prodaja vslad premajhnega stanovanja. Naslov pove uprava «Jutra». 2402

VRBOVE SIBE

lepih kultiviranih vrst, pozimi rezane in neobdelane, za pletenje košev, kosarice plotov, štukaturv itd. na prodaj po ugodni ceni nekaj vagonov. Oddaja se pa vsaka količina. Ponudbe pod «Vrbove Sibe št. 2411» na upravo «Jutra». 2411

ETIKETE ZA ZVEZKE

v vseh velikostih ima vedno v zalogi litografija Cemažar in drug, Ljubljana, Vojaska ulica 16/a. Zahtevajte vzorce! 2144

NAFTALIN, SIROVI

zoper mole in mrčasa, kilogram 3 Din. Katran iz lesa, kg 2 Din, prodaja F. Čvek, Kamnik. 2461

NA PRODAJ

Veliki novi kompletni motorni stroji s celo opravo za prekaleralniško tovarno, se prodajo po ugodni ceni. Ogledajo se pri g. I. Ratheju, pekarnju, pošta Rajhenburg. 2447

PRODA SE

dobro ohranjen stroj «Cilinder» za 2000 Din. Naslov v upravi «Jutra». 2432

BUKOVH SUHh DRV

zelo lepih, več vagonov, ima naprodaj Franjo Grobovšek, Novo mesto. 2422

MLAD PODJETEN BRIVEC

že več let samostojen, išče v nakup ali v najem brivnico v večjem kraju Slovenije. Gre tudi v družbo ali za poslovdjo. — Ponudbe na podružnico «Jutra», Maribor pod «Napredok». 2233

MEBLOVANA SOBA

se odda s 15. junijem so-lidnemu gospodu. Bledi-veisova cesta 20, III. n. l. stropje, desno. 2460

ODDA SE

meblovana soba s kuhinjo v najem za časa počitnic, lahko za celo družino s služkinjo. Pripravna za lotovišnike. Svež zrak, studenčna voda, sredi bukovih in smrekovih gozdov. Gostilna v Travnj gori, pošta Sodražica. Gruden Lovro. 2402

SOBO

(tudi dre) meblirano, z uporabo kopalnice, najraje v vili, iščeta dva gospoda. Ponudbe pod A. B. na upravo «Jutra». 2459

LEPO MEBLOVANO SOBO

separirano, oddam finemu gospodu. Ponudbe s navedbo stanu pod «Lepa soba» na upravo «Jutra». 2465

2 MEBLIRANI SOBI

oziroma kuhinja, se odda čez počitnice (julij, avgust) v Ljubljani; kje? pove uprava «Jutra». 2412

PRODAM POSESTVO

86 orolov, s poslopjem. Cena se polizve na licu mesta do 30. junija t. l. Ivan Golez, Slatina 12, Ponikva ob južni železnici. 2452

LEPA ENONADSTROPNA HISA

se prodaja v Višnji gori št. 50, obstoječa iz klavnic, mestnice, ledenice, gostilniških prostorov in sob za tuje. Poleg tega nekaj njiv in travnikov z gospodarskim poslopjem. Cena 150.000 Din. Več se polizve pri Antonu Logarju v Višnji gori. 2466

OPEKO

cement, galico, seno, slamo, lesno volno, drva, premog, oves, koruzo, zdrob, krompir. Oset Andrej, Maribor, Aleksandrova cesta 57. Telefon 88. 2467

IZJAVA.

1027

Podpisana izjavlja, da misva plačnika dolgov, ki bi jih napravila najina hči Frida, poroč. Baumgartner.

Franc in Alojzija Brebenc,

posestnika v Škofji riži 54, Trbovlje I.

Naročajte „JUTRO“!

964

Združene opekarne, d. d., Ljubljana

nudijo po poljubnih množinah

zarezane strešnike

model „A“ in model „D“ (tornal crep), najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanosti, dalje

zidno opeko.

Na željo pošljemo popis in ponudbe. — Spretni zastopniki se sprejmejo.

964

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

Porota

Ljubljana, 11. junija.
Prebrisan vlomilec.

Danes se je zagovarjal pred porotnim sodiščem mlad vlomilec Adam Valičević. Obdolženec je služil kot hlapec pri različnih gospodarjih, a nikjer ni ostavil svoje službe kot poklenjak. Državno pravdnostno ga je tožilo radi sledečih deliktov: da je posestniku Gašperju Boltetu vzel iz zaklenjenega prostora gotovino v znesku 52.000 K in več predmetov, Mijotu Rudarju v Jakši 2450 K, in v Zemunu svojemu gospodarju Stefanu Kulunžiču 2400 K. Ko je bil obdolženec v Karlovcu aretiran, so našli pri njem skoro vse ukradene predmete, a okoli 4000 Din je že zapravil. Obdolženec vsa dejanja priznava, trdi pa, da je bil od nekoga neznanca zapeljan. Ta njegov zagovor pa ne drži, ker je dognano, da je obdolženec očitno nevaren tat in go-ljuf, ki se ne straši nobenega sredstva, da pride do zločinkega uspeha. Ker so porotniki vsa stavišča jim vprašanja potrdili, je bil Adam Valičević obsojen na 2 leti težke ječe.

Pokušen umor.

Tragiko vaškega rodbinskega življenja je počela druga obravnava. Pred porotnike sta stopili dve priletni ženski: Rozalija Medvejšek in Marija Novljan. Dne 5. februarja 1922 se je 35letna obdolženka Rozalija Medvejšek poročila s 27letnim Konradom Medvejškom. Še pred poroko mu je obljubila, da bo pripisala polovico premoženja na njegovo ime. Ker pa po poroki Rozalija svoje obljube ni hotela izpolniti, je bil mož tako raztogoten, da se ni hotel lotiti nobenega dela. Ker mu je žena vedno očitila brezdelje, so v družini vladali neprestani prepirl. Konrad Medvejšek pa je ženo tudi neusmiljeno pretepaval, da je bil radi tega pred sodiščem v Liti obsojen na tri dni zapor. Ker se je prepričal tudi po- sledje nadaljevali, se je mož hotel lotiti in je odnašal svoje stvari k starišem v Trbovlje. Dne 30. februarja 1922 se je zopet vrnil k ženi, da odnese še ostale stvari. Ob tej priliki pa mu je žena postavila na mizo kos kuhanega prekajenega mesa, češ, da noče, da bi hodil lačen od njene hiše. Ko je Konrad pojedel meso, mu je kmalu po- stalo slabo. Takoj je slutil, da je zastrupljen. Podal se je iz Rodeč k zdravniku v Trbovlje, ki mu je izpral želodec. Zastrupljena svinjina se je nato preiskala v kemičnem inštitutu ljubljanske univerze, kjer se je ugotovi- lo, da izhljučeno meso ne vsebuje niti arzena, niti strihlina in sorodnih alkaloidov, niti bariuma. Obdolženka priznava, da je imela namen umoriti potom zastrupljenja mesa svojega mo- ža, trdi pa, da je to hotela storiti le radi tega, ker ji je mož vedno grozil, da jo bo spravil s sveta. Njena sestra Marija Novljan je obtožena, da je v ta namen izročila svoji sestrini meso. Njena 1922 strop. Pri razpravi, ki se je vršila ob številni udeležbi občan- stva, je bilo zaslišanih mnogo prič, ki pa niso mogle položaja povsem raz- jasiti. Po govoru državnega prav- dnika dr. Domenica, ki je plediral za zavrtni umor in po temeljitim in stvarnim govoru obeh zagovornikov dr. Krečija in dr. Kreča, so porotniki krivdo glede Medvejškove zanižali z 9 proti 3 glasovi, krivdo glede Novljan- ove pa s 6 proti 6 glasovi. Na pod- lagi tega pravoreka porotnikov je sod- ni dvor razglasil oprostilo razsodbo.

Maribor, 11. junija.

Nepošteni sluga.

Danes se je pričelo poletno zaseda- nje mariborske porote. Mihael Oblak, iz Kamnice pri Mari- boru, je bil zaposlen pri trvdki Marko- vič v Mariboru kot sluga. Videl je, kako lepo cvete kupčija z usnjem, in ga je zato silno mikalo, da bi prišel tudi on kmalu do premoženja. V to svrhu je v trvdki sami odpi na tihem svojo podružnico in stopil tudi v zve- zo z različnimi trvdkami. Blaga je imel dovolj na razpolago pri svojem šefu in zato ni bilo treba skrbeti zanj. Nje- gova naloga je bila samo, da ga pro- da za svoj lastni dobiček. To mu je slo nekaj časa precej gladko izpod rok. Tako je prodal tovarni za usnje Viljem Freund v Mariboru raznih ukradenih govejih kož za okroglo 55 tisoč kron. Račun je podpisal pod imenom Milivoj Oset, zastopnik trvdke Doner & Komp. v Beogradu. Ko je Oblak videl, kako mu gre kupčija lah- ko izpod rok, se je polakomnil denar- ja in se spuščal v vedno večje kupčije. V neki priliki je ponudil trvdki Freund tudi 50 do 100 svinjskih kož. Kupčija pa se ni posrečila, ko so mu prišli med tem že na sled. Možakar je nato kar čez noč pobegnil na Dunaj in se pojavil tamkaj pri trvdki Kris, ki je v trgovski zvezi s trvdko Markovič, in zahteval večjo vsoto denarja pod pretvezo, da mora denarja za svojo trvdko pnevmatike. Trvdka Kris pa je bila med tem že informirana o čudnih Oblakovih navadah in je odredila nje- govo aretacijo. Obdolženec je bil obso- jen na pet let težke ječe.

Razuzdanec in slepar.

Posestnica Terezija Fritzova v Hajn- delnu je imela pri okrajni posojilnici v Ormožu naloženih 172.600 kron. Nje- na vloga je bila vinkulirana tako, da je mogla dvigniti znesek le ona sama.

ali pa kak njen pooblaščenec. Nekega dne se je spila s svojim močnem Iva- nom, trgovskim pomočnikom po pokli- cu. V jezi ji je mož ukradel 4000 kron gotovine in njeno hranjeno knjižico, ponaredil podpis svoje žene in potem pri okrajni posojilnici v Ormožu dvig- nil ves denar v znesku 172.600 kron. Z denarjem je pobegnil v Nemško Av- strijo, kjer je živel nekaj časa v Grad- cu, potem pa v Inomestu, kjer je bil radi homoseksualnosti obsojen na pet mesecev ječe in potem izročen mari- borskemu sodišču. Obtoženec je bil radi goljufije soglasno spoznan krivim hudodelstva goljufije in obsojen na tri in pol leta težke ječe. Obtožbe ne- pravnege dejanja pa je bil oproščen. Bil je itak že v Inomestu obsojen na pet mesecev, ki jih je že odsedel.

Neznani tujec.

Koncem lanskega leta se je pojavil v Ormožu še ponovno radi tatvine ka- znovani Ivan Sunko, lastnik anončne pisarne v Mariboru, ki se je izdal za potnika trvdke "Hermes" v Mariboru in nabiral inserate za trgovsko - obrt- ni adresar za Slovenijo. Ljudje so mu šli neverjetno lahkoverljivi na lma- nce. Izkasiral je pri 464 strankah oko- li 100 tisoč kron in denar porabil zase. Kot "kavalir" si je izposojeval tudi de- nar in ostajal dolžan na zapitku. Ko se je elegantni tujec v noči 18. janua- rja po francoski poslovi v Ormožu, ne da bi poravnal vsaj dolg za stano- vanje, so se ljudje kmalu začeli zani- mati zanj, in to tem bolj, ker so se zglasili pri orožnikih še mnogi drugi upniki. Končno so ga izsledili v Mari- boru in izročili sodišču. Sunko je bil obsojen na pet let ječe.

Dopisi

ST. VID NAD LJUBLJANO. Šolski vrt v St. Vidu vzbuja čimdalje večje zanimanje šentvidskih gospodarskih kro- gov. Obiskovalce vrta presenečajo vzor- ne zelenjadne kulture, vzorna drevesni- ca, krasni špalirji. St. Vid je lahko po- nosen na naslednika Zirovnkovega, ki mu je v prav vsakem oziru kos. V krat- kem priredi šol. vodstvo trdnjavni tečaj, pa ne za začetnike, ampak za vrtnarje z daljšo prakso. Umetnost bi bilo, da si Ljubljanki ogledajo specialne kulture krompirja. O takih kulturah se še Erturjarjem ne sanja. Na merodajnem mestu letos niso več nenaklonjeni misli o odlikovanju g. nadučitelja tega viso- koizobraženega kulturnega delavca. Ško- raj bi bili pozabili omeniti, da krasni ozad- je šole bajnozasnovani in dražestno okr- bovani park, ki je točen posnetek zna- menitega versajkega parka. V parku so lične klopice. Najraje sedi tam proslu- ti Zabet in premišljuje o minljivosti vse- ga posvetnega. Poleg njega sedi kaplan France Kogej in kuje načrt, kako bo Orjunašem domili rebrar. Saj tako se izraža po šentvidskih gostilnah. Uboga "Orjuna"! — Kaj bo, če se Brdava ne ukroti! Obiskovalcem vrta se je zglasiti pri šol. vodstvu ali pa dekani Zabetu. Zelena očala je prinesli s seboj.

VRHNIKA. Ogroža nas stalna tatinska družba. V noči od binkošne nedelje na pondeljek so bili izvršeni kar trije vlo- mi: v pošto, v gostilno Jurca in gostil- no Kočvar. Odrezali so slabo, ker so odnesli iz obeh gostiln le nekaj sto kron denarja. Na pošti jih je poštar prepo- dil s samokresom, ker so prišli mesto na pošto samo, na njegova stanovanjska vrata. Kakih 14 dni pozneje je vdrla ista tolpa v skladišče kolodvora. Na sledo- vih, ki so jih pustili za seboj, je videti, da so dobro organizirani in dobro pre- ekirjeni z vsem vlomilskim orodjem. A tudi tu so imeli smolo. Ravno prejšnj dan so stranke odpeljale ves tovor in našli so prazno skladišče. Odnesli so sa- mo zaboj voeka, ki so ga pustili na cesti ne daleč od skladišča. V torek zvečer so vlomili zopet v dva kraja naenkrat, in sicer v Marlinjevo gostilno na Dre- novem Griču in v Oroszijsko vilo poleg kolodvora. Pri prvem so pobrali 150 Din, pri drugem vojaško karabinko. Na Vrh- niki je kaj slabo poskrbljeno za var- nost, kajti trg nima nobenega stražnika ampak nočnega čuvaja, ki ima samo eno roko. Orožniki so zaposleni s tihotap- ci in drugimi ptici. Imajo velik delokrog in jim za trg ne preostaja dovolj časa. Plač seveda tudi nimajo takih, da bi se jim zdelo vredno, pretrgati se. — Pre- ved se daje na Vrhniki prednost tuje- rodcem, kar je stara in neozdravljiva slovenska bolezen. Krona v tem oziru je konservna tovarna, prava preskrbo- valnica štabnih oficirjev in marinarjev majke Avstrije. Menda ima od uradni- kov celo dva Slovenca g. Klemenca in g. Pauera. Jurca stare dobe je major P., ki zapoje kaj rad kakšno staro av- strijsko pesmico. Nedvomno je, da bi bilo za tovarno samo neizmerne važno- sti, da bi imela za knjigovodje strokov- njaško izsolena ljudi, katerih nam ne manjka v Jugoslaviji. Nimamo ničesar proti temu, da se nastavi pri strokov- njskih delih tuji strokovnjaki, ki nam jih v resnici manjka. Tujih piscev in ravnateljev pa nikakor ne rabimo, oso- bito ne takih, ki se jih drži še avstrijs- ke diaka. — Po g. Jožetu Jelovšku je Orjuna malo preveč udarila. Osnova je na Vrhniki tvornico umetnega jantara. Reč je rabil za osnovanje tega podjetja nekaj Nemcev ki so bili izvežbani v tem poslu. Jugoslovanci za to pač nimamo. Da se mu očita klerikalstvo, je pa po- polnoma neosnovano. Spominjamo, da je daroval leta 1921 za vrhniške Sokola 10.000 kron kar znači dovolj.

TOPLICE PRI NOVEM MESTU. So- kolsko društvo v Toplicah pri Novem mestu je priredilo na binkošno nedeljo prvo sokolsko akademijo, s katero je ho- tele pokazati, da kljub vsem zaprekam in nasprotjem zagriženih sovražnikov Sokolstva krepko živi in deluje ter vzga- ja svoje članstvo in naraščati v pravem, čistem sokolskem duhu. Lepe deklaraci- je je decal prav dobro deklarirala. Po- sebnost je ugaljal nagovor bratca Kostja Konvalinka, ki ga je prednašal prav tem- peramentno. Tudi proste vaje članov, članic, naraščaja in dece so bile dobro izvajane. Na svoj nastop more biti mla- do društvo ponosno. Le krepko naprej! Ne strahite se dela, niti truda! Imejte vedno pred očmi in v mislih lepe sokol- ske ideje! Prireditelj je posloilo večje število bratov sosednjih sokolskih dru- štev. Čast jim! Grajati pa moramo od- stonost domačinov, ki bi bili v prvi vrsti dolžni podpirati v gnetnem in moralnem oziru mlado, po napredku hrepeneče dru- šтво. Upamo, da bodo ta svoj greh pri- prihodnjih prireditvah popravili ter se vsakokrat odzvali sokolskemu klicu.

KOČEVJE. Sokolsko društvo v Kočev- ju je priredilo na binkošno nedeljo po- miselni telovadni nastop, združen s pe- zletom v bližnjo Šalko vas. Zleta se je udeležilo skupno 90 oseb. Točno ob 3. je začela na prostranem vrtu g. Bizjaka v Šalki vasi telovadba. Ob petju koračnic- ce "Naša stara prava" so dečki izvajali proste vaje načelnika Fr. Rupnika tako vzorno, da so takoj pridobili srca vseh navzočih. Nastop ženske dece nikakor ni zaostajal za moško. Pod vodstvom načelnice sestre Urbančičeve so izvajale proste vaje prav ljubko in bile deležne obilo pohvale. Moški naraščaj je pred- stavljal nekatere panoge lahke atletike, ženski pa je podajal vaje gracioznih ženskih gibov. Nastop članov in članic radi malega števila sodelujočih ni podal onega vtisa enotnosti, ki sicer tako zelo osvoji gledalca prostih vaj. Piramida ži- vih mladih teles je izzvala vihar navdu- šenja. Ob sklepu je društveni starosta Betriani izrekel vsem zvestim sokolskim sodelavcem pohvalo in priznanje in jih bodril v ljubezni do naše mogočne uje- dinjene domovine.

MARENBERG. Iz našega trga se šis- to nič ne piše in javnost gotovo misli, da je tukaj vse v najlepšem redu. Toda temu ni tako. — Nemoi ozir. nemurji so zadnje dni, obrabeni vsled razpusta kraj. org. Orjune v Mariboru in Ptaju smagoslavno in samozavestno prešli v ofenzivo. — Nikjer se v trgu ne sliši slovenske besede niti od tistih ne, ki so vsaj navidezno hlinili lojalnost, izvzem- ki seveda učiteljstvo in uradništvo, kate- ro ima tukaj pravi pekel. Od vseh pre- zirano in zasmejavano, ne dobi nikjer stanovanja, še manj pa hrane, izvzemki one gostilne, ki je primorana prodajati, zato se pa cene višje nego v vsakem drugem mestu Jugoslavije. Tisti, ki so leta 1919 zahrbito streljali na našo vo- sko, ko je šla na Koroško, tisti imajo sedaj glavno besedo in moč. — Različni Wrentschurji, Lukasi, Langerji in drugi že rišejo bodočo mejo, katero bodo iz- vojevali. Razne nemške napise po javnih lokalih, zlasti v gostilni Lukas, s ka- terimi se žali Slovence in ki so bili do pred kratkim zakriti, so Nemoi v znak njihovega gospodstva zopet odkrili. Sil- lati se mora dandana besede "Jetzt ist nichts mehr windisch, sondern alles nur deutsch, jetzt sind wir wieder die Her- ren". Taki fanatiki so tudi nekateri za- upniki oblasti, kakor n. pr. sodni cenilec Hödl, ki noče govoriti slovenski, a se ga kljub temu sodišče pridno posluša. Na okrajnem glavarstvu morajo imeti v eni vodilni oseb veliko zaslobo, kajti če se koga naznani, se mu ne zgodi nič. Ob priliki proslave 10.letnice gasilskega društva je zahtevala deputacija Nemcev, da mora gostilničar, kjer se je vršila predpoldanska zabava, odstraniti raz- poslopje državno zastavo. — Do danes se kljub ovrabi proti tem ni ničesar ukrenilo! Takih stvari je tukaj za celo knjigo, in to tukaj, kjer je do meje sa- mo 3 km! Kako bodo ti kraji izgledali čez par let, če se jih bo tako ščitilo! Poalene Schauer je bil po volitvah že parkrat tukaj in jih bodril in navduše- val. Edino, kar je naše Nemce še do pred kratkim držalo malo v šahu, je bil odločen nastop Orjune po drugih krajih. — Te so se edino še bali in so takoj vstrepetali, čim je kdo izrekel besede "Orjuna pride". Niso pa potrebni lekcije samo Nemoi, temveč v prvi vrsti tisti, ki pravijo, da so Slovenci, a so bili v resnici do preobrata nemurji. — Občin- ska hranilnica, katere predsednik in ves odbor je slovenski, ima uslužbenega kot tajnika s plačo uradnika VIII. čin. razr. nekega F. Lukasa, ki ne zna niti be- sedice slovenski. — Hranilnica še danes uraduje in dopisuje na vse državne ura- de edino nemški. Uradi seveda spreje- majo in tudi brez nadaljnega rešujejo te nemške vloge. Nadalje je kot občin- ski sluga nastavljen neki Ritschl, ki tudi ne zna slovenski. Tisti, ki vse to trpi- te, kje je vaša narodna zavest? Skrajni čas je že, da pride sem na "Goetovanje" majhna četa "Orjune", da bi napravila v tem oziru red. Langer vedno pravi: "Wir weichen nur der Gewalt". Poka- žimo jim to moč. — Čim prej pride, tem boljše.

LJUBLJANO IN NJENO OKOLICO ti od najljudimnejših barvnih strani po- kaže umetnostna razstava Matije Jame v Jakopičevem paviljonu. Razstava je odprta samo do 15. t. m. Vstopnina 5 Din

Šah

Te dni se je vsled povabila tukajšnje- ga šahovskega kluba mudil v Ljubljani svetovnoznani šahovski mojster J. Mieses iz Leipziga. Igral je pri tej priliki dne 9. in 10. junija v kavarni Emona dve velenimivni resni partiji s našim dr. Vidmarjem. Igralo se je s kontrolno uro in je bil čas določen vsakemu igra- cu s 1 uro za 15 potez, oziroma s 2 ura- ma za prvih 30 potez.

IKOTSKA IGRA.

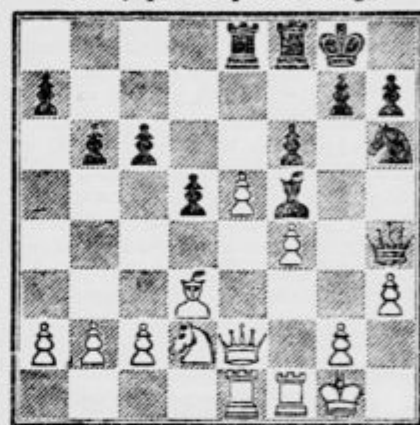
(Igrana 9. t. m.)

Beli: Jacques Mieses.

Črni: Dr. Milan Vidmar,

1. e2—e4	e7—e5
2. Sg1—f3	Sb5—c6
3. d2—d4	e5—d4
4. Sf3—d4	Sg8—f6
5. Sd4—c6	b7—c6
6. Lf1—d3	d7—d5
7. e4—e5	Sf6—g4
8. Le1—f4	Lf8—c5
9. 0—0	Dc8—h4
10. Dd1—f3	0—0
11. h2—h3	Sg4—b6
12. Lf4—e3	Lc5—b6
13. Sb1—d2	Lc8—e6
14. Df3—c2	Ta8—e8
15. Ld3—b6	c7—b6
16. f2—f4	Le6—f5
17. Ta1—c1	f7—h6

Položaj po 17. potezi črnega:

Beli: Kgl, De2, Tel, Tf1, Ld3, Sd2.
Kmetje: a2, b2, c2, e5, f4, g2, h3.
Črni: Kgs, Dh4, Te8, Tf8, Lf5, Sh6.
Kmetje: a7, b6, c6, d5, f6, g7, h7.
18. Ld3—f5: Sh6—f5:
19. De2—d3: f6—e5:
20. Sd2—f3: Dh4—f4:
21. Sf3—e5: Dh4—g3:
22. Dd3—c5: Sf5—g3:
23. Tf1—f3+: Kg8—f8:
24. Kgl—h2: Sg3—f5:
25. g2—g4: Sf5—d4

26. Kh2—g3: Kf8—g8:
27. c2—c3: Sd4—b5:
28. Kg3—f2: Te8—e6:
29. Se5—d3: Kg8—f7:
30. Sd3—e5+: Kf7—g8:
31. Se5—d3: Sb5—c7:
32. Te1—e6: Se7—e6:
33. Sd3—e5: Sc6—d8:
34. Kf2—e3: Kg8—f8:
35. g4—g5: Kf8—e7

Tu se je partija, ki je dotlej trajala 4 ure 1 min. (beli porabil 1 uro 57 min., črni 2 uri 4 min.), ob 3/4 8 zvečer preki- nila in nadaljevala drugi dan ob 1/4 11 uri dopoldne. Prihodnje potezo je oddal beli pod kuverto

36. h3—h4: Ke7—d6:
37. Ke3—f4: g7—g6:
38. Se5—g4: Sd8—e6+:
39. Kf4—e3: Sc6—f8:
40. Sg4—f6: Kd6—e6:
41. Ke3—f4: h7—h5:
42. a2—a4: Sf8—d7:
43. Sf6—d7: Ke6—d7:
44. Kf4—e5: Kd7—e7:
45. b2—b4: a7—e5:
46. b4—a5: b6—a5:
47. c3—c4: d5—c4:
48. Ke5—d4: Ke7—e6:
49. Kd4—c4: Ke6—d6

in beli je odnehal. — Vsaga skupaj je trajala igra 5 ur 9 minut, od katerih je beli porabil 2 uri 23 min., črni pa 2 uri 46 minut.

Opazke:

- 1) Nekoliko nenavadna varianta, kas- tero z uspehom favorizira v zadnjem čas su g. Mieses.
- 2) Najboljše. Črni hoče predvsem sa- varovati konja na g4, polje h6.
- 3) Beli se umakne pred grozečo otvo- ritvijo linije f potom f7—f6.
- 4) Ta poteza mora prej ali slej pritl. Poteza je naravna posledica 7. poteze belega.
- 5) Pogrešno. V trenutku ko beli misli preiti k napadu zgubi kmeta in s tem igro.
- 6) Te silno močne parade beli ni vs- del.
- 7) Na 24... Sh5 bi seveda sledilo 25. Tf1+ in Se6.
- 8) Grozilo je Te8×e5 in Sd4—f3+.
- 9) Na Kf8 sledi 31. Sd7+ Ke7, 32. Te6: Ke6, 33. Sf8+.
- 10) Na b2—b3 sledi a7—a6.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
naj inserira v „Jutru“

ZAHVALA.

Za počastitve spremstvo na zadnji poti našega predčnega, slatoga edince, sina, brata, nečaka, vrnika in strica

dr. Milka Gnezda

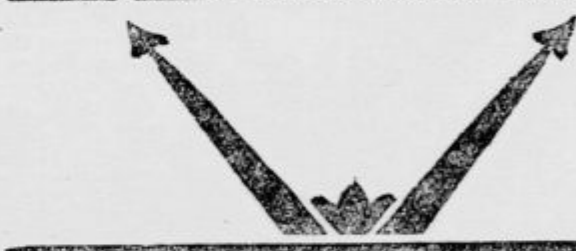
vsem najpriznanejša hvala.

Prav posebnost se zahvalimo č. o. frančiškanku dr. Angeliki, obrat- nemu ravnanstvu južne železnice, gg. uradnikom postaje Ljubljana glavni kolodvor za naklonjenost ob prevozu, gg. tovarišem dobrovoljcem in Or- juna za častno udeležbo, ruskim akademikom za v srce segajočo petje, ravnateljju ljubljanske drame, dobrovoljcu g. P. Golja za pretresljiv na- grobni govor, g. dr. sanitetnemu svetovalcu A. Šlajmerju, gg. kolegom sdrav- nikom in vsemu ostalemu občinstvu.

1028

Globoko žalujoči ostali.

ADRESE

iz vseh strok trgovine, obrti, indu- strije in drugih podjetij, kakor:

lesna trgovina in industrija, manufaktura, kolonijalna blago, specerija, usnje, vino, opojne pijače, železnina, galanterija, papir, živina, kemikalije, drogerije, lekarne, premog, kanditi, deželni pridelki, eksport, import, stavbeni material, instalacije, elektro- material, mlini, grafika, žage, stroji, denarni zavodi, časopisi, hoteli in podobno, korporacije, zdravniki, advokati, razni zavodi itd.

oskrbi točno in po zmernih cenah

ALOMA COMPANY

ANONCNA IN REKLAMNA D. Z O. Z.

Centrala Ljubljana
Kongresni trg 3

Beograd podružnica
Sremska ulica 9